

Kuntalehti

Tulevaisuuden
ennakointia

Tekoäly on
mahdollisuus

Ahvenanmaa
ja yksimielisyys

Tule mukaan Suomen Yrittäjien ELINVOIMAKUNTA- KOULUTUKSIIN

- Kunnan elinvoimaosaaja, 27.10.2026
- Onnistu hankinnoissa -valmennus 25.11.2026 alkaen.
- Kuntajohtajan Yrittäjät-akatemia, 19.11.2026 alkaen
- Yrittäjyyden ykköskunta -tilauskoulutus

LUE LISÄÄ: me.yrittajat.fi/kunta

 Yrittäjät

Kuva: Pixabay

Tekoälyä on opittava käyttämään harkiten

Oppilaita on rohkaistava pohtimaan, miten he itse haluavat käyttää tekoälyä ja millaisen roolin he sille omassa elämässään antavat.

Tätä näkökulmaa painottavat tutkijat, joiden mukaan tekoälyyn liittyvän opetuksen järjestämisestä on pohdittava laajemminkin kouluissa.

Lisäksi Jyväskylän yliopisto tiedottaa tutkijoidensa tarkastelleen yhteistyössä Itä-Suomen ja Helsingin yliopiston tutkijoiden kanssa, millaisia tavoitteita suomalaiset opettajat liittävätkä tekoälyopetukseen.

Tutkijat korostavat, että kouluissa on harjoiteltava myös tekoälyä koskevaa harkintaa.

Tekoälyn opetukselle ei ole vielä muodostettu tavoitteita opetussuunnitelmaan.

Jouni Lampinen

Kuva: Heli Sorjonen

Pisa-tuloksissa oli myös hyvää

Kuntaliiton koulutusasioiden johtaja **Irmeli Myllymäki** toivoi Suomen Pisa-tulosten kääntyvän nousuun tai tasoittuneen.

Suomi oli vielä 2000-luvun alkupuolella hienosti eri maita kokoaivan tilaston kärjessä ja sen jälkeen tulokset ovat heikentyneet muihin maihin verrattuna.

Nytään ei kärkeä tavoitettu, vaikka Suomi onkin syyskuussa julkaistuissa tuloksissa selkeästi keskiarvon paremmalla puolella.

- Paljon on tehty uudistuksia ja toimenpiteitä, mutta vielä toistaiseksi tulos oli sellainen, mitä pelättiin.

Hyväkin on nähtävissä.

- Alueelliset erot ovat hyvin pieninä Suomessa, Myllymäki sanoo.

Jouni Lampinen

Kuukauden luetuimmat

1. TYÖPAIKKAUUTISET
Kaarina poimi kaupunginjohtajaksi hakeneiden joukosta 10 haastateltavaa

2. UUTISET
Miljardi-investointien tyyssijoja: Kalajoki, Salo, Forssa, Tornio, Kemi, Iisalmi ja Kannus

3. MIELIPITEET
Kolumni:
Kuntamarkkinoinnissa ei tarvita sloganeita

KUNTALEHTI 8/2026 Parempia päätöksiä tiedolla ja kohtaamisilla.

111. vuosikerta
ISSN 1236-0066
Aikakausmedian jäsen

JULKAISIJA
KL-Kustannus Oy

Postiosoite
Kuntatalo,
Toinen linja 14
00530 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA
Tiina Ojutkangas

TAITTO JA ULKOASU
KRUT, krut.fi

KANSI
Kuva: Ari Mölsä

Juttuvinkit, tiedotteet ja mielipiteet
toimitus@kuntalehti.fi

Onko jutussa virhe?
Lehti korjaa olennaiset asiavirheet viipymättä. Oikaisupyynnöt: toimitus@kuntalehti.fi

ILMOITUKSET
Mediakortti:
kuntalehti.fi/mediatiedot
Työpaikkailmoitukset:
asiakaspalvelu@kuntamediat.fi

Mainosmyynti
Marianne Kaartoaho
Puh. 040 708 6640
marianne.kaartoaho@kuntalehti.fi

Inkeri Valtonen
Puh. 040 717 8614
inkeri.valtonen@dorimedia.fi

Painopaikka
PunaMusta Oy

TILOKSET
kuntalehti.fi/tilaa
asiakaspalvelu@kuntamediat.fi
Puh. 050 599 6681

Kiitos teille hyvät lukijat

Tämäkin Kuntalehti on valmistunut pitkälti teiltä tulneiden vinkkien, tapaamisten tai yhteydenottojen kautta. Kuntamedia on siinä mielessä samanlainen kuin muutkin mediat. Ilman elävää lukijayhteyttä media ei elä ja hengitä.

Erilaisissa alan tapahtumissa te tulette juttelemaan, kerotte oman kuntanne asioista, tunteista ja tunnelmista. Yhteistä meidän kohderyhmällemme on käsittämätön innostus uskoa tulevaan. Tai ei oikeastaan pelkästään uskoa vaan tehdä asioita.

Siksi Kuntalehdellä on tehtävä. Auttaa teitä tekemään parempia päätöksiä, tukea, tuoda tietoa ja joskus jopa ilahduttaa. Eihän tämä elämä aina niin vakavaa ole, vaikka hankalia aikoja eletäänkin.

Tässä Kuntalehdessä puhutaan tulevaisuudesta ja siitä, miten kunta-alan tulevaisuutta tutkaillaan, millaisia trendit ovat ja kuka tätä työtä tekee.

Lokakuun lehdessä on asiaa tekoälystä, datakeskuksista ja kouluruuasta. Jokaisessa numerossa puhutaan työhyvinvoinnista, joka koskee ihan yhtä paljon kunta-alaa kuin muutakin yhteiskuntaa. Mistä hyvinvointi syntyy, mitä sille voi tehdä ja kuinka siihen voi itse vaikuttaa. Kun on tunteet.

Viihtyisiä hetkiä Kuntalehden parissa.

Tiina Ojutkangas
Päätoimittaja

22

Kunnissa tehdään paljon töitä ja ollaan optimistisia, vaikka olisi synkkiäkin pilviä, sanoo Kuntaliiton kehittämispäällikkö Merja Lang.

Kuva: Jouni Lampinen

Sisällys

- 6 Edes koululounas ei menesty puolivaloilla
- 8 NÄKÖKULMA
Kuntien väestöt eivät muutu yksin
- 10 Töitä ja valintoja
- 11 KOLUMNI
Näin säästät terveyskeskumaksuissa: ota burana!
- 12 Lyhyesti
- 15 PÄÄKIRJOITUS
Suomi on täynnä kuntatarinoita ja numeroita
- 16 Liikunnasta virtaa työhön
- 20 Miten etsiä työnilo kun julkinen keskustelu ahdistaa?
- 22 Ilmastomuutos ja tekoäly myllertävät kaiken
- 27 Salon kiinteistöt nyt näitissä ojennuksessa
- 32 FAKTA
Suomen kunnat numeroina
- 33 HYVIÄ UUTISIA
Anarkistimartat palkittiin Sillanpään hengessä
- 34 Suomen pienin kunta Sottunga, 101 asukasta:
"Kuntaliitos ei ole meidän juttumme"
- 40 Tekoäly tarvitsee henkilöstön tuen
- 41 Yrittäjä näkee kunnilla tuhannen taalan paikan
- 42 Mielipiteet
- 45 KUNTAJOHTAJAN BLOGI
Palautetaan kiinteistökauppojen
väliaikainen verovapaus
- 46 KUNTAKOULU
10 kysymystä datakeskushankkeista
- 48 Joukkoliikenne kiinnostaa turkulaisia
- 52 PALUUMUUTTAJAT
Paluumuuttaja miettii jo uutta paluumuuttoa
- 56 Kunnon kotikaupungissa on hyvä olla oma itsensä
- 57 PÄÄTTÄVÄT ELIMET
Vapaaehtoinen pakkoliitos
- 58 PYKÄLÄPEIKKO TUTKII
Onko kunnanjohtajan pakko
asua johtamassaan kunnassa?
- 59 LAKIPALSTA
Kun omaiset eivät järjestele
hautaamista, kunta ottaa vastuun

46

FCG:n johtava asiantuntija Roni Järvensivu paljastaa olennaisimmat kysymykset koskien datakeskushankkeita Kuntalehden kuntakoulussa. Kuva: Jouni Lampinen

52

Keravan kaupungin liikuntalautakunta valitsi Jari Kortelaisen vuoden liikkujaksi vuonna 2009. Kortelainen muutti Lahteen vuonna 2023 ja kaksi vuotta myöhemmin hän muutti takaisin Keravalle. Kuva: Jouni Lampinen

”

12 Ei ole olemassa oikeita ja vääriä tunteita.

Psykologi, Mieli ry:n Työelämän mielenterveysyksikön päällikkö Marjo Lehtinen Kuntalehdessä.

Edes koululounas ei menesty puolivaloilla

Asiantuntijat pohtivat, miten kunnissa varmistettaisiin, että jokainen syö lounaan joka päivä koulussa.

Teksti ja kuva Jouni Lampinen

Amica-ateriapalveluiden liiketoimintajohtajana Compass Group Finlandissa toimiva **Maarit Virkkala** kertoi merkittävistä tutkimustuloksista viime Kuntamarkkinoilla.

– Tutkimukset kertovat meille kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaista, ja erityisesti tytöistä, että puolet heistä jättää kouluruoan väliin. Ja neljä kymmenestä sanoo, että kouluruokailu ei ole maukasta.

Virkkala veti keskustelua kouluruokailusta.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuspäällikkö **Susanna Raulio** tarttui edellä mainittuihin THL:n Kouluterveyskyselyn tuloksiin.

– Oppilaat, jotka eivät syö aamupalaa eikä koululounasta, heillä on selkeästi enemmän vaikeuksia opetuksen seuraamisessa. Lisäksi heillä on enemmän myöhästymisiä, luvattomia poissaoloja ja myös koulu-uupumusta.

Raulio tietää, että koululounaan syömisen ajankohdalla on väliä.

– Koululounasta voidaan tarjota kello kymmeneltä, tai jopa aikaisemmin.

Ateriat suositellaan sovitettavaksi siten, että ne jaksottavat lapsen koulupäivän kokonaisuutta ja soveltuvat suomalaiseen arkirytmiiin.

Suositus on, että lounas tarjottaisiin kello 11–12. Tätä suositusta noudattavia kouluja on Railion mukaan suhteellisen harvassa.

Lisäksi Raulio huomautti, että suhteellisen harvassa koulussa oppilailta on mahdollisuus 30 minuutin kouluruokailuun.

– Aika paljon kunnissa on haasteita liittyen kouluruokailuun.

Opetus- ja lakiasia

Maa- ja metsätalousministeriön erityisasiantuntija **Auli Väänänen** pohti lainsäädännön, ohjeistusten ja suositusten kautta valtion roolia kouluruokailussa.

– Välillä mietin, pitäisikö lainsäädännössä määritellä tiettyjä asioita – siellä on se täyspainoinen ateria – mutta pitäisikö määritellä myös sitä ruokailuaikaa, laittaa se minimi, 30 minuuttia.

– Jotkut haluavat syödä hitaasti ja rauhallisesti. Annettaisiin niille aikaa, jotka sitä tarvitsevat. Toiset sitten haluavat juosta välitunnille pelaamaan jalkapalloa.

Opetushallituksen mukaan vähimmäisajan ateriointiin tulisi olla 30 minuuttia.

– Mietin myös, voisiko kouluruokailusta tehdä oppiaineeseen verrattavissa olevan kokonaisuuden? Oikeasti opetettaisiin arvostamaan sitä ruokaa ja ruokailutapoja, ja opetettaisiin lautasmaalin mukaisesti täyttämään se lautanen.

Väänänen näkee keskeisenä, että kouluruokaa ja -ruokailua arvostettaisiin enemmän.

– Pohdittaisiin, mitä sillä kouluruokailulla voidaan saavuttaa.

– Otetaan lapset mukaan suunnittelemaan ruokailua. Varataan riittävästi rahaa elintarvikehankintoihin.

Ilmapiiri vaikuttaa

Myös Helsingin kaupungin apulaispormestari **Shawn Huff** (vihr.) pohti, miten lapset saadaan syömään enemmän kouluissa.

– Tätä asiaa olemme käsitelleet aika paljon Helsingissä.

Pääkaupungissa on mietitty, miten aikuisen läsnäolo ruokailussa toteutuu, miten ruokailuun liittyvä ilmapiiri saadaan kuntoon ja miten mahdollistetaan riittävä aika ruokailuun kouluissa.

– Nämä ovat asioita, joita olemme päättäneet parantaa.

Kouluissa tekemiensä vierailujen kautta Huff on saanut kuulla opettajilta ja oppilailta erilaisia syitä, miksi koululounasta ei syödä.

– Siinä oli laaja kirjo erilaisia asioita. Ja on paljon asioita, joihin voimme vaikuttaa.

Vanhemmille kouluruokaa

Paimion kaupungissa Kriivarin koulussa rehtorina toimiva **Sari Välimaa** korosti, miten tärkeää on, että aikuiset syövät lasten kanssa.

– Meillä aikuiset ruokailevat lasten kanssa. Opettajan tärkein työväline on syvä oppilaan tuntemus, ja mikä onkaan parempi paikka syventää sitä tuntemusta kuin ruoan ääressä.

Ruokasvatusyhdistys Ruukku ry:n toiminnanjohtaja **Aliisa**

”
Meillä aikuiset ruokailevat lasten kanssa.

Hyvönen painotti myös aikuisten roolia lasten ruokailun suhteen.

– Että ymmärretään se rooli ruokakasvattajana. Tykkään ideasta, minkä Auli esitti, että nähtäisiin kouluruokailu jopa oppiaineena tai oppituntina, ja ennen kaikkea opetustilanteena.

Hyvönen mukaan koulussa toimivan aikuisen on hyvä käydä ruokalistaa läpi lasten kanssa säännöllisesti. Myös vanhemmat on hyvä huomioida kunnolla tässä kokonaisuudessa.

– Ruoka on myös vanhemmille tunteita herättävä asia. Heillä voi olla eri näkemyksiä kuin mitä kunnassa tai kouluissa on.

Vanhempia voisi kutsua kouluun maistamaan, millaista koulu-ruoka on, Hyvönen ehdotti ja jatkoi, että vanhemmille suunnattavaan viestintään kouluruokailuun liittyen kannattaa panostaa.

Psykologinen prosessi

Toimitusjohtaja **Hannu Rahnasto** kertoi Compass Group Suomen toimivan noin 300 koulussa ja päiväkodissa.

Keskustelu kouluruokailun ympärillä on vielä aika teknistä, Rahnasto harmitteli.

– Kun hankitaan palveluita, se on aika paljon suoritteiden ostamista. Ja eihän oppimisen tuloksiaan mitata sillä, monta sivua on lukenut tai monta minuuttia oppitunti kestää.

– Meidän pitäisi ymmärtää laajemmin, että ruokapalveluiden tuottaminen tai hankkiminen ei ole tekninen prosessi, vaan se on ennen kaikkea psykologinen ja sosiaalinen prosessi.

Tule johtamaan Säkylää

Saat johdettavaksesi kunnan, jossa ihmiset ja yritykset puhaltavat yhteen hiileen, yhteistyö perustuu luottamukseen ja rohkeudelle annetaan tilaa.

Saat ympärillesi vahvan yhteisön, elinvoimaisen elinkeinoelämän ja luonnon, jonka äärellä on helppo viihtyä.

Meillä ajatellaan isosti mutta mutkattomasti.

Lue lisää: sakyla.fi/tiedotteet

Kuvitus KRUT Collective, krut.fi

Kuntien väestöt eivät muutu yksin

Voiko kaupungistumisen suunta vielä kääntyä? Kyllä, mutta tuskin ilman laajempaa muutosta toimintaympäristössä. Väestökehitys ei ole irrallinen ilmiö vaan seurausta talouden, teknologian, turvallisuuden, ilmaston ja muuttoliikkeiden kaltaisista muutosvoimista. Siksi kuntien tulevaisuutta kannattaa tarkastella osana maailman muutosta, ei siitä erillään.

Olemme vuoden ajan kiertäneet maakunnissa pohtimassa kuntien tulevaisuutta. Väestönmurros vaikuttaa kuntien kykyyn selviytyä tehtävistään. Yhtäältä talouden kestävyys on koetuksella, toisaalta palveluiden keskeisin käyttäjäryhmä – lapset ja nuoret – muuttuvat yhä harvinaisemmiksi monissa kunnissa. Seutukunnittainen tarkastelu nostaa esille karun näkymän: lapset vähenevät lopulta kaikkialla, mutta erityisen nopeasti merkittävä pudotus tapahtuu sellaisissa seutukunnissa, joissa ei ole kasvavaa kaupunkia veturina. Yksi kysymys nousee esiin kaikkialla: onko väestön väheneminen pienissä kunnissa ja seutu-kaupungeissa väistämätöntä?

Usein vastaus annetaan ikään kuin se olisi itsestään selvä: kehitys jatkuu sellaisena kuin sen trendi viime aikoina on kulkenut. Tulevaisuuden tutkimuksen lähtökohta on kuitenkin päinvastainen. Nykykehityksestä ei voida päätellä tulevaisuuden kehitystä. Voi tapahtua merkittäviä muutoksia, jotka kääntävät kehityksen suunnan. Osa näistä muutoksia voivat olla myös tietoisia poliittisia interventioita, joilla käynnissä oleva kehitys halutaan nimenomaisesti pysäyttää. Toiset kehityssuunnat ovat todennäköisempiä kuin toiset. Miksi siis kuitenkin nyt nostamme esiin väestökehitystä sellaisena kuin se näyttää, kuin se olisi vääjäämätön?

VÄESTÖN VÄHENEMINEN ei useinkaan ole ongelman alkupiste vaan seuraus syvemmistä muutoksista. Työpaikat, investoinnit, koulutusmahdollisuudet ja liikenneyhteydet muokkaavat muuttoliikettä. Siksi väestökehitykseen vaikuttaminen ilman talouden ja työn rakenteiden muutosta on vaikeaa. Kaupungistumisen suunnan muuttumiseen ei ole tällä hetkellä näkyvissä vahvoja merkkejä. Talouden rakennemuutos keskittää työpaikkoja kasvukeskuksiin, ja tekoäly sekä automaatio voivat kiihdyttää tätä kehitystä entisestään. Myös vihreän siirtymän investoinnit ja datakeskukset synnyttävät vähemmän pysyviä työpaikkoja kuin aiemmat teolliset murrokset.

Siksi kuntien väestöhaasteeseen ei ole luvassa helppoa ratkaisua. Lapsiperheitä on koko maassa aiempaa vähemmän, ja työikäisten ikäluokkien pienentyessä kilpailu uusista asukkaista kiristyy.

Voisiko kaupungistumisen suunta vielä kääntyä? Kysymys on osin väärin asetettu. Kaupungistuminen ei ole sattumaa, vaan seurausta talouden, työn ja palvelujen rakenteista. Jos väestökehitys joskus muuttuu olennaisesti, se ei todennäköisesti tapahdu siksi, että ihmiset alkavat ajatella eri tavalla, vaan siksi, että toimintaympäristö muuttuu. Kaupungistuminen ei ole mielipidekysymys vaan rakenteellinen

Vaihtoehto nykytrendille ei välttämättä ole sama maailma eri väestöjakaumalla, vaan eri maailma kokonaan.

ilmiö. Edes globaali pandemia ja sen myötä lisääntynyt etätyö ei ole tuonut tähän kuin hetkellisen muutoksen.

Turvallisuusympäristön heikkeneminen, ilmastonmuutoksen vaikutukset, resurssikonfliktit tai suuret muuttoliikkeet voisivat muuttaa myös Suomen väestökart-

taa. Mutta samalla ne muuttaisivat monia muitakin asioita, joihin kuntien tulevaisuus perustuu. Siksi vaihtoehto kaupungistumiselle ei välttämättä ole paluu vanhaan, vaan siirtyminen kokonaan toisenlaiseen toimintaympäristöön. Euroopassa soditaan, metsät palavat, satoja menetetään, helteet tappavat, zoonoosit leviävät. Rajojen vartioinnista – tai vartioimatta jättämisestä – on tullut geopolitiittinen pelinappula. Jäätiköt, joista viime kädessä alkavat Aasian suuret joet, jotka kannattelevat miljardien ihmisten elämää, ovat jo alkaneet sortua. Mikä nyt voi näyttäytyä mukavana coolcation-trendinä, voi sadan vuoden päästä olla mullistusten alkupiste.

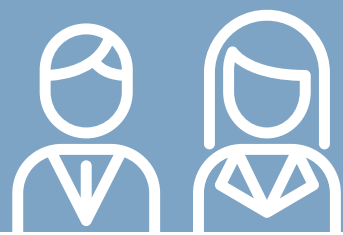
TULEVAISUUDESTA PUHUTTAESSA huomio kiinnittyy usein siihen, jatkuuko kaupungistuminen vai ei. Kiinnostavampi kysymys on kuitenkin, millaiset muutosvoimat voisivat tehdä nykyisestä kehityssuunnasta vähemmän todennäköisen. Jos ilmastonmuutos muuttaa asuinalueiden vetovoimaa, jos turvallisuusympäristö hajauttaa kriittisiä toimintoja tai jos kansainväliset muuttovirrat kasvavat nykyisestä merkittävästi, myös Suomen väestökartta voi muuttua. Tällöin kyse ei kuitenkaan ole vain muuttoliikkeestä, vaan koko yhteiskuntaa koskevasta murroksesta.

Väestökehitys ei ole kohtalo. Mutta jos nykyiset megatrendit jatkuvat, toiset tulevaisuudet ovat uskottavampia kuin toiset. Siksi kuntien kannattaa varautua muutokseen sellaisena kuin se todennäköisesti tulee: sopeutua älykkäästi, tehdä merkittävästi nykyistä enemmän ja syvempää yhteistyötä tai strategisia liitoksia, samalla kun ne pitävät oven auki myös yllätyksille.

Kuntien tulevaisuus ei ratkea vain kunnissa. Sitä muovaavat yhä enemmän samat globaalit muutosvoimat, jotka muuttavat turvallisuutta, ilmastoja, teknologiaa ja muuttoliikettä kaikkialla maailmassa. Väestökehityksen suunta muuttuu silloin kun maailma muuttuu niin paljon, että myös muuttoliike muuttuu.

Vaihtoehto nykytrendille ei välttämättä ole sama maailma eri väestöjakaumalla, vaan eri maailma kokonaan.

Merja Lang
Kehittämispäällikkö, Kuntaliitto

TÖITÄ JA VALINTOJA

Teksti
Jorma Ylönen

Syyskuun nimitykset: Kuntaliiton Brysselin-toimistolle uusi johtaja

Syyskuussa Suomen kunnissa, maakunnissa tai hyvinvointialueilla ei valittu yhtään uutta johtajaa. Tapahtumia kuitenkin riitti: Kuntaliitto nimitti Brysselin-toimistolleen uuden johtajan, Keski-Suomen hyvinvointialueen johtajatilanne muuttui jälleen ja useat kunnat etenivät omissa johtajavalinnoissaan.

Petra Kortelainen. Kuva: Laura Tammisto, Studio Torkkeli Oy

Petra Kortelainen johtamaan Brysselin-toimistoa

Petra Kortelainen aloittaa Kuntaliiton Brysselin-toimiston johtajana 16. marraskuuta. Hän

siirtyy tehtävään Kymenlaakson liiton aluekehityspäällikön paikalta.

Kortelainen on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri. Hän on opiskellut pääaineenaan valtio-oppia. Lisäksi hän on lukenut muun muassa aluetiedettä.

Ennen Kymenlaakson liittoa Kortelainen työskenteli Brysselissä 15 vuotta. Hän toimi EU-erityisasiantuntijana Tampereen ja Pirkanmaan EU-toimistossa sekä avustajana Euroopan parlamentissa. Hänellä on myös kokemusta EU-hankkeista ja kehittämistehtävistä.

– Liityn innolla Kuntaliiton asiantuntevaan joukkoon. Brysselin-toimistossa voin hyödyntää kertynyttä kokemustani ja samalla oppia uutta, Kortelainen sanoo.

Tehtävää aiemmin hoitanut **Tuomas Nirkkonen** on lopettanut työnsä Brysselissä, koska kahdessa maassa asumisen yhdistäminen pikulapsiperheen arkeen osoittautui vaikeaksi.

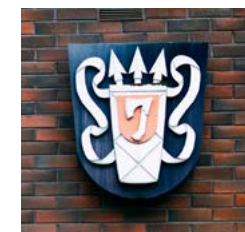
käynnistää hyvinvointialuejohtajan viran täyttämisen seitsemän vuoden määräajaksi.

Rekrytoinnin ajan hyvinvointialuejohtajan tehtävää hoitaa konsernipalveluiden toimialajohtaja **Lasse Leppä**. Hänen sijaisenaan toimii hallinto- ja laki-

asiainjohtaja **Johanna Aalto**.

Piia Vuorela. Kuva: Eetu Linnankivi / Rec.fi

Sysmän kunnan vaakuna. Kuva: Sysmän kunta

Loppuvuonna luvassa useita johtajavalintoja

Loppuvuoden aikana kunnissa ja kaupungeissa on luvassa johtajavalintojen suma. Syyskuun aikana ykkösjohdajan valintojaan edistivät

Tervo, Kaarina, Haapajärvi, Tornio, Kaarina, Kotka, Orimattila, Kärsämäki, Juuka, Rusko. Lisäksi ainakin Kemijärven, Siikaisten, Säskylän ja Loimaan valinnat ovat vireillä.

Kunnanjohtajan valinnan joutuu virittämään myös Sysmä, sillä Korkein hallinto-oikeus (KHO) ei myöntänyt kunnalle valituslupaa kunnanjohtajan valintaa koskevassa asiassa.

Valtuusto valitsi **Lasse Peltosen** kunnanjohtajaksi 16. joulukuuta 2024. Hämeenlinnan hallinto-oikeus arvioi helmikuussa 2026, että virkaa tavoitellut **Päivi Vauhkonen** oli koulutuksensa ja työkokemuksensa perusteella jonkin verran Peltosta ansioituneempi. Asiassa syntyi siten tasa-arvolain mukainen syrjintäoletama, ja hallinto-oikeus kumosi valinnan.

KOLUMNI

Näin säästät terveyskeskusmaksuissa: ota burana!

Siihen tiivistyy soten auttamistahto.

Soittelin kuulumisia. Miten sulla on mennyt, kysyin.

”Ihan hyvin. En oo tällä viikolla joutunut kuin kerran soittamaan ambulanssin”, X sanoi kepeästi, aivan kuin ambulanssilla ajeleminen olisi aivan arkinen toimi.

En sanonut mitään, mutta sommittelin mielessäni kirjettä Kansanradion päätoimittajalle: miten maailman hienoin terveydenhuoltojärjestelmä saatiinkin ajettua tähän pisteeseen?

X kärsi siis vahvoista kipuoireista. Terveyskeskuksessa kipuja ei otettu tosissaan. Niihin tarjottiin Suomen yleisintä hyvinvointineuvoa, eli ”ota buranaa”, vähän kuin siinä **Pate Mustajärven** tapauksessa.

Kun se ei auttanut, tilalle tarjottiin kovempia lääkkeitä, pienen syöllistyksen kera. *Kyllä me tiedämme että haluat vain pääsi sekaisin.* Mutta ei siihen lääkkeitä tarvita, kun kipu vie jo itsessään tajun.

PITKÄ JUTTU LYHYESTI, alkoi järjetön kolmen vuoden mittainen ralli, jossa kipukohtaukset veivät ensiapuun useita kertoja viikossa. Taksit ja ambulanssit vain suhisivat, kun X kiemurteli auton takaosassa.

Lähetä kipuklinikalle evättiin. Ralli jatkui. X makasi sairaalan käytävällä ja joku käski häntä lopettaa itkemisen. Itseäni liikutti X:n ilo, kun hän kertoi kivasta hoitajasta, joka sanoi että kunpa voisin viedä sinut kotiin ja hoitaa kuntoon.

En ole lääkäri, mutta nyt ei ollut muita vaihtoehtoja kuin vilkaista. Diagnosoimme kipujen aiheuttajan itse, ja Facebook-ryhmästä löytyi vertaistukea ja salaista tietoa: eräässä terveysfirmassa olisi tähän oletettuun vaivaan erikoistunut lääkäri. Se loi hieman toivoa, joskin edessä oli ongelma. Lääkärille pitäisi saada lähete, sillä X:llä ei olisi varaa satojen eurojen käyntiin ja kokeisiin.

Lähetettä ei tietenkään saanut, koska jotain. Rahaa pitää säästää, tai ainakin kohdentaa taksifirmoille, eikä tutkimuksiin.

Rahat järjestyivät, koska minulla on toistaiseksi töitä. Miksi siis en antaisi maailman korkeimpien verojen jälkeen jäävästä osuudesta vielä vähän lisää sotealueelle?

Vaan kyllä kannatti. Roposeni olivat kuin ane, jolla köyhä pääsee taivaaseen, eli hoitoon. 20 minuuttia asiakkaastaan aidosti kiinnostuneen yksityislääkärin vastaanotolla tuotti lähetteen julkiselle puolelle.

Tämän jälkeen asiat alkoivat edetä. Tehtiin toimenpide, jonka poikkeuksellista massiivisuutta henkilökunta kommentoi: olipahan kuule savotta!

Nyt X toipuu kotona. Operaation jälkihoito jatkaa tuttuja latuja, eli hoitotaho keskittyy siihen, että X ei tulisi häiritsemään järjestelmää käynneillään.

Hermoja kiristää. Pitää varmaan ottaa burana.

Anna Perho on kirjoittaja ja yritysvalmentaja, joka asuu kunnassa.

Roposeni olivat kuin ane, jolla köyhä pääsee taivaaseen.

Puhdasta mukavuutta matonpesuun.

Kysy lisätietoja ja pyydä tarjous!

SUOMEN SÄILIÖNPÄÄTY OY

Pinotie 7
33470 YLÖJÄRVI

Puh (03) 3484666

www.sailionpaaty.com
info@sailionpaaty.com

Japanilainen Kina Oda oli ensimmäistä kertaa Lapissa kaverinsa Natsumi Matsumoton (vas.) kanssa. Kuva: Tapio Mainio

Noin puolet kaikista tuloista saadaan matkailusta Inarissa

Lokakuu on hyvää aikaa revontulien näkemiseen.

Lapissa sijaitsevilla hotelleilla, ravintoloilla ja retkeilyreiteillä on kova kuhina ruskaseson-
gin aikana.

Luonnollisesti revontulet kiehtovat turisteja.

Tällä kertaa iltaan on vielä aikaa, ja japanilaiset turistit tutustuvat Inarin kirkonkylässä sijaitsevaan Saamelaismuseo Siidan näyttelyyn, sillä iltaan on vielä aikaa.

– Odotamme, että aurinko laskee, jotta voimme nähdä revontulia, sanoo **Kina Oda**.

Hän on ensi kertaa Lapissa kaverinsa **Natsumi Matsumoton** kanssa.

Toiveikkuuteen on hyvä syy, sillä nuoret naiset kuulivat hotellin vastaanottovirkailijalta, että edellisyönä taivaalla loiskuivat hienot revontulet.

Sen sijaan suomalaisia vetää Lappiin ruska, joka on nyt parhaimmillaan.

Matkailijoita riittää

Inari-Saariselän matkailualueen yöpymismää-

rät ovat lähes kaksinkertaistuneet kymmenessä vuodessa.

Vuonna 2015 majoitusvuorokausia kirjattiin 438 900. Vuonna 2025 niiden määrä nousi 830 200:een.

Tänä vuonna Lapissa rikotaan todennäköisesti viime vuoden yöpymisluvut, ennustaa Visit Rovaniemen toimitusjohtaja **Sanna Kärkäinen**.

– Ennakkovarausten perusteella tulevan kauden kasvu on kuusi prosenttiyksikköä. Se tarkoittaa sitä, että Rovaniemelle olisi talvisesonkina tulossa noin 40 000 matkailijaa viime vuotta enemmän.

Visitorin mukaan Rovaniemellä kirjattiin tammi-joulukuussa kotimaisia yöpymisiä 214 400 ja ulkomaalaisten yöpymisiä 689 200, eli yhteensä 903 600 rekisteröityä yöpymistä.

Inarin alue on päässyt Kittilän Levin ja Rovaniemen kaltaiseen matkailuboomiin, joka näkyy ulkomaalaisten matkailijoiden määrän kasvuna.

– Syksyn ruska-aika ja alkutalven lokakuu vetävät yhä enemmän sekä kotimaisia että ulkomaalaisia matkailijoita, kertoo vastaanottovirkailija **Tuija Pirttijärvi** Suomen Ladun

Kiilopään Eräkeskuksesta.

– Kesäsesonki on jo pidentynyt ja ulottuu jo syksyn ruskaviikoille. Uskon, että ruskan ja jouluseson-
gin väli saadaan jatkossa täytettyä, sillä lokakuu on hyvää aikaa revontulien näkemiseen, kertoo 150 vuotta täyttävän Inarin kunnanjohtaja **Tommi Kasurinen**.

Isot matkailutulot

Vuonna 2024 matkailun kokonaisvaikutukset olivat Inarin kunnassa 217 miljoonaa euroa, josta matkailun kokonaisvaikutus työllisyyteen oli 917 henkilötyövuotta.

Välittömiä palkkatuloa matkailusta työllistyneille maksettiin 28,5 miljoonaa euroa ja kunnallisverotulot välittömistä palkkatuloista olivat 1,8 miljoonaa euroa.

– Jo noin puolet kaikista tuloista tulee matkailusta Inarissa, kunnanjohtaja Kasurinen kertoo.

Matkailutulo per asukas oli Inarissa miltei Lapin kärkeä, 23 045 euroa per asukas, kun se oli esimerkiksi Helsingissä hieman yli 2 000 euroa per asukas.

Tapio Mainio

Kuva: Timo Seppäläinen

Luottamushenkilöiden palkkioista selvitys

Kunnanvaltuutetun keskimääräinen kokouspalkkio on nyt 96 euroa.

Valtuutettujen kokouspalkkiot vaihtelevat 30 ja 455 euron välillä Manner-Suomen kunnissa.

Edellä mainitut tiedot saatiin Kuntaliiton selvityksestä, joka pohjautui kuntien luottamushenkilöiden palkkioihin loppuvuoden 2025 aikana.

Valtuuston puheenjohtajalle maksetaan kokouksesta keskimäärin 142 euroa ja hallituksen puheenjohtajalle 141 euroa, ja vastaavasti kunnanhallituksen jäsenelle 95 euroa.

Valtuuston puheenjohtajan vuosipalkkio on keskimäärin 2 808 euroa, hallituksen puheenjohtajan 3 524 euroa ja toimialalautakunnan puheenjohtajan 1 179 euroa.

Kuntaliiton selvityksen tekivät Finnish Consulting Groupin johtavat konsultit **Santeri Lajunen** ja **Anni Antila**.

He huomasiivat, että asukasluku on suurin yksittäinen selittävä tekijä palkkioiden määrälle.

Jouni Lampinen

Kunnat uuden edessä valtionosuusasioissa

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen vuoden 2027 kunnan peruspäalvelujen valtionosuusprosentista. Kuntien peruspäalvelujen valtionosuus on pienenemässä.

Vuoden 2027 valtionosuusprosentiksi ehdotetaan 25,05 prosenttia, mikä tarkoittaa valtionosuusprosentin alenemista 0,67 prosenttiyksiköllä vuoteen 2026 verrattuna.

Tänä vuonna määräaikaisena toteutettu 75 miljoonan euron valtionosuuden vähennys ehdotetaan muutettavaksi toistaiseksi voimassa olevaksi.

Tiina Ojutkangas

Kuva: Heli Sorjonen

Kouluverkko näkyy kustannuksissa

Viime vuonna perusopetuksen nettokäyttökustannukset olivat keskimäärin noin 12 500 euroa 7–15-vuotiaista kohden vuodessa.

Kyseiset kustannukset olivat alle 2 000 asukkaan kunnissa keskimäärin noin 17 000 euroa ja yli 20 000 asukkaan kuntakokoluokissa noin 12 000 euroa.

Kuntaliiton mukaan kuntakohtaiset erot ovat suuria, ja sekä kustannuksiltaan korkeampia että matalampia kuntia löytyy erikokoisista kunnista.

Pienentyneet ikäluokat eivät vielä ole kääntäneet palveluiden järjestämisen kokonaiskustannuksia laskuun.

– Oppilasmäärän pienentyessä kustannukset voivat ainakin alkuvaiheessa jopa kasvaa oppilasta kohden, jos kouluverkko pysyy ennallaan, Kuntaliiton erityisasiantuntija **Mari Sjöström** sanoo.

Jouni Lampinen

Yhdessä helpompi huominen

Uusi asianhallintajärjestelmämme Akaasia on saatavilla!

- Arvioitu käyttökokemukseltaan erinomaiseksi
- Helpottaa asianhallintaa prosessit ja käyttäjän toimintapolut huomioiden

Liity Triplanin palveluiden tyytyväiseksi asiakkaaksi!
Ota yhteyttä myynti@triplan.fi

Triplan Oy | p. (03) 647 4460 | www.triplan.fi

Liikunnasta virtaa työhön

Kävelleen paikasta toiseen ja pyöräillen töihin. Kunnanjohtaja Sami Ylipihlaja on Kuhmoisissa tuttu näky kylänraitilla ja metsäpoluilla. Liikunta nollaa pään, mutta saa samalla ajatukset liikkeelle ja ideat virtaamaan. Oikea tauotus, lepo ja ruokavalio ylläpitävät hyvinvointia ja jaksamista työssä. Vapaalla kädet tarttuvat näppäimistön sijaan työkaluihin ja soittimiin.

Teksti ja kuvat Anssi Leppänen

SAMI YLIPIHLAJA

■ Kuhmoisten
kunnanjohtaja

■ Pyöräilee
miehellään töihin

■ Hyödyntää tauot
ulkoilemalla

■ Musiikki ja
rakentelu kuuluvat
vapaa-aikaan

Huhtikuusta lähtien Kuhmoisten kunnanjohtajana toiminut **Sami Ylipihlaja** on paikkakunnalla asuessaan löytänyt maastopyöräilyn. 17 kilometrin työmatka tahtuu usein maastopyörällä. Päivän lyhyemmät siirtymiset sujuvat kävelleen. Kävely haastattelun lomassa lounaspaikkaan näyttää, että kävelevästä kunnanisästä on tullut jo tuttu näky kylänraitilla. Moni käsi heilahtaa tervehdyksen merkiksi lyhyen matkamme aikana.

Ylipihlajalla on jo pitkä taival kuntahallinnossa. Huittisen hallintojohtajan, Ylöjärven vapaa-aikajohtajan ja Tampereen työhyvinvointipäällikön roolit ovat opettaneet paljon asiantuntijatyön imusta. Joskus työpöytä ja ruutu imaisevat mukaansa. On helppo jumittua tuntikausiksi pöydän ääreen.

– Ei muista syödä, eikä juoda eikä liikkua kun on vaan jossain asiakirjan pauloissa, kuvailee Sami Ylipihlaja kokemaansa asiantuntijatyön imua.

Vaikka imu saattaa tuntua hyvältä, se imee myös työvireen helposti pois. Pian takki tuntuu tyhjältä. Siksi Sami Ylipihlaja on opetellut pitämään taukoja. Usein tauko on tuijottamista pitkän matkan päähän. Kun tarkennuspiste vaihtuu läheltä riittävän kauaksi, mykiöt palautuvat paremmin. Tuijottelun lomassa hän saattaa käydä haukkaamassa raitista ilmaa. Kuhmoisten kunnanviraston portailla seisoskeleva kunnanjohtaja ei siis ole paistattelemassa päivää, vaan on pitämässä huolta vireydestään.

– Jos mut nähdään tossa, niin se ei välttämättä tarkoita sitä, että olen menossa mihinkään, naurahtaa Ylipihlaja ja sanoo joskus ottavansa mukaansa myös papereita ja viettävänsä pidemmän hetken ulkoilmatoimistossa. Happihypelyn hyödyn viimeistelevät rappuset, jotka tarjoavat hyötyliikuntaa jalkalihaksille.

Päivittäinen, mikrotason työhyvinvoinnin huomioiminen on Sami Ylipihlajan mielestä kaikkein tärkeintä. Päivätason lisäksi hän jakaa hyvinvoinnin eteen tekemänsä asiat viikko-, kuukausi-, ja vuositasoille. Vuositasolla on kyse muun muassa lomien jaksottamisesta. Viikkotasolla hän konkreettisesti käy läpi kalenterinsa ja miettii valmiiksi mahdollisuudet liikunnan tai kulttuurin harrastamiseen sekä perheelle pyhitettävään aikaan.

Kolme peruspilaria

Liikunta, lepo ja ruokavalio toimivat tärkeänä pohjana Ylipihlajan hyvinvoinnissa. Hän kertoo noudattavansa kasvis-kalaruokavaliota. Ikä on tuonut omat vaatimuksensa elämän säännöllisyyteen. Nuorempana hän muistaa menneensä heikolla syömisellä ja levolla työpäiviä läpi. Yli viisikymppisenä hän osaa jo arvostaa riittävän levon ja oikean ravinnon tuomaa buustia.

Aikaisemmin asfaltilla pyöräilleelle kunnanjohtajalle muutto Kuhmoisiin avasi uuden maailman fillarin selässä. Aiemmin tuntemattomasta maastopyörästä on tullut työmatkakaveri metsäpoluille ja pikkuteille.

– Työpäivän startti 17 kilometrin fillarilenkin jälkeen on ihan erilainen kuin autolla körötellessä, kuvailee Sami Ylipihlaja.

Ennen töihin pyöräilyään hän katsoo päivän agendan. Asiat prosessoituvat mielessä työmatkan aikana. Toimistolla ensimmäinen tehtävä on kirjata matkalla terävöityneet ajatukset ylös. Hän kertoo ylipäätään tykkäävänsä suhteellisen monotonisesta liikunnasta juuri siksi, että aivoille jää aikaa jäsentää asioita.

”
**Multitaskaus ei
oikeasti ole mikään
taito vaan huono
tapa lähestyä työn
suorittamista.**

Kuhmoisissa riittää polkuja maastopyöräilijälle.

Pelkkä kestävyysliikunta ei kuitenkaan riitä. Hyvä lihaskunto on istumatyöläiselle tärkeää, hän sanoo ja vinkkaa samalla Kuhmoisten erikoisuutena olevan ilmaisen kuntosalin sekä vakituisille että kesäasukkaille.

Huomioi arkirytmi

Päivittäinen pyöräily tarjoaa riittävästi raitista ilmaa ja liikuntaa arkeen. Sami Ylipihlaja korostaa liikkuneensa aina asuinpaikan ja elämäntilanteen asettamissa rajoissa. Hänen ei ole pakko päästä tietyn lajin parin, jos se arjessa vaatii paljon järjestelyjä ja tuntuu vaikealta. Esimerkkinä hän kertoo aiemmin harrastaneensa uintia kun uimahalli oli helposti saavutettavissa. Nyt uinti on jäänyt.

– En ala tehdä arjestani hankalampaa siksi, että pitäisi päästä uimaan. Korvaan sen sitten jollain toisella lajilla, joka onnistuu täällä.

Tärkeintä on, että kuntoilu tulee hoidetuiksi jollain tavalla. Se on sijoitus omaan jaksamiseen ja tulevai-

suuteen. Viisikymppisenä hän katsoo kahdeksan-kymppisiä vanhempiaan ajatellen heidän elämänsä olevan aika hyvällä mallilla fyysisesti ja henkisesti. Lapsena hän seurasi silloin keski-ikäisten vanhempiensa liikuntaharrastuksia vierestä ja omaksui ajatusmallin.

– Keski-iässä tehdään vanhuuden pohja. Jos eläkepäivistä meinaa nauttia hyväkuntoisena, se työ on pakko tehdä nyt, tiivistää Ylipihlaja oman liikkumisen filosofiansa.

Jakkarasta mielihyvää

Pelkkä liikunta ei ratkaise kaikkea. Sami Ylipihlajan itselleen laatima hyvinvointiresepti sisältää myös luovuutta ja aikaa perheelle. Työn ulkopuolelta ylimääräiset rönsyt on karsittu pois, että tämä saadaan onnistumaan. Luovuuttaan Sami Ylipihlaja purkaa muun muassa musiikkiin. Se kuuluu kiinteästi kunnanjohtajan vapaa-aikaan.

Luovuutta ruokkii myös pieni rakentelu pihapiirissä. Kun valmiita kaavoja ei ole ja materiaalitkin ovat usein ylijäämää, suunnitteluprosessi ruokkii

”
En ala tehdä arjestani hankalampaa siksi, että pitäisi päästä uimaan.

”

Työpäivän startti 17 kilometrin fillarilenkin jälkeen on ihan erilainen kuin autolla körötellessä.

luovuutta ja ongelmanratkaisua. Lopputulokset ovat penkkejä, pöytiä ja jakkaroita.

Rakentelu antaa hyvän vastapainon kunnanjohtajan työlle, jossa on koko ajan keskeneräisiä, eri vauhdilla eteneviä asioita. Valmiiksi saamisesta syntyy hyvä mieli. Fyysinen käsillä tekeminen on palkitsevaa.

– Onhan se mahtavaa, kun sulla on kasa jotain epä-määräistä puuta. Sitten saat siitä tehtyä jotain hyödyllistä, joka tulee käyttöön ja puukasa katoaa. Se on ihan erilainen tunne kuin se, että verkkolevyllä siirrät kansion arkistomoodiin. Siitä ei tule samanlaista tyydytystä, hehkuttaa Sami Ylipihlaja.

Keskeneräisten asioiden sietäminen on hallinnollisessa työssä tärkeä taito. Se myös kuormittaa. Ylipihlajakin tunnistaa kohtaavansa välillä työpäiviä, jolloin sirpaleisuus ja keskeneräisyys työpöydällä tuntuu liialliselta.

Hän on oppinut kuitenkin lukemaan itseään. On tärkeää tunnistaa oikea viireystila eri asioihin. Tätä hän pyrkii ennakoimaan työviikon suunnittelulla. Liikuntatuokioiden sijoittelu optimaalisesti on yksi hänen tavoitteistaan.

Hän tunnistaa olevansa liikunnan jälkeen hyvässä viireystilassa. Eikä sitä kannata tuhlat passiiviseen tai mekaaniseen työhön hallinnollisten järjestelmien parissa. On hyödyllisempää tähdätä energia esimerkiksi kokouksiin, joissa tietää olevansa aktiivisessa roolissa. Silloin yleensä muutkin odottavat kunnanjohtajalta aikaansaavuutta.

Kohtaamiset rauhoittavat

Sami Ylipihlaja kertoo havainneensa, että Kuhmoisissa asioita hoidetaan enemmän puhelimella soittamalla kuin viestisovellusten kautta. Puheluiden määrän hän laskeskelee kymmenkertaistuneen Tampereen ajoista. Kasvokkaiset keskustelut ja puhelinsoitot rauhoittavat päivää. Silloin on läsnä keskustelukumppaninsa kanssa.

Ärsykevaihtelun minimointi auttaa keskittymään käsiteltävään asiaan. Seuraavaan asiaan voi hypätä,

Kävely on Sami Ylipihlajalle luontainen tapa siirtyä paikasta toiseen.

kun ensin on yksi tehtävä saateltu tiettyyn pisteeseen.

– Multitaskaus ei oikeasti ole mikään taito vaan huono tapa lähestyä työn suorittamista. Se vie lopulta kaaokseen, etkä ennätä keskittyä yhtään mihinkään, sanoo Sami Ylipihlaja.

Palataan lopuksi vielä maastopyörän satulaan. Siellä on syntynyt myös ajatus Kuhmoisista maastopyöräilykuntana. Potentiaalia profiloitumiseen olisi. Asia valkeni Sami Ylipihlajalle, kun hän suunnitteli työmatkareittejään. Metsätalous on kunnassa tärkeä elinkeino ja se näkyy kartoissa. Syntyi havainto siitä, että Kuhmoinen on täynnä metsäautoteitä ja metsäpolkuja. Pienillä, muutamien satojen metrien kunnostuksilla ja lisäyksillä väylien välillä saisi aikaiseksi pitkiä pyöräilyreittejä.

Ajatusta tukee paikkakunnan luonne mökkikuntana. Kunnassa on 3500 mökkiä ja asukasluku moninkertaistuu kesän aikana. Hyvän reittiverkoston Sami Ylipihlaja uskoisi palvelevan mökkiläisiä sekä matkailua. ■

Psykologi Marjo Lehtinen haastaa pohtimaan millä keskustelut voisi kääntää positiivisiin aiheisiin jos negatiivisuus tuntuu valtaavan kaiken.

Miten etsiä työnilo kun julkinen keskustelu ahdistaa?

Mistä löytää työnilo, kun omat työtehtävät nähdään lähinnä kulueränä? Julkisen sektorin työntekijöihin kohdistuu ulkopuolista painetta julkisessa keskustelussa. Jos keskustelun seuraaminen ahdistaa, heijastuu se työhyvinvointiin. Negatiivisten aiheiden aktiivinen välttely ja positiivisten, työn merkitystä korostavien aiheiden etsiminen voi olla tietoinen valinta.

Teksti Anssi Leppänen **Kuva** Mieli ry

” Ei ole olemassa oikeita ja väärä tunteita.

Kesäkuussa valtiovarainministeriön kansliapäällikkö **Juha Majanen** herätti keskustelua toteamalla Helsingin Sanomissa, että koko julkinen sektori muutetaan teko-älypohjaiseksi vuoteen 2031 mennessä. Moni asiantuntijatyötä tekevä menettäisi muutoksessa työnsä. Tämä on yksi esimerkki siitä millaisia aiheita julkisalojen työntekijöistä käytävässä keskustelussa liikkuu. Some-keskusteluissa huutelu yltyy helposti isoille kierroksille ja julkisen alan työntekijät saatetaan leimata pelkäksi kulueräksi ja työpaikat suojatyöksi.

Psykologi, Mieli ry:n Työelämän mielenterveysyksikön päällikkö **Marjo Lehtinen** tunnistaa, että tällaisella keskustelulla voi aivan suoraan olla vaikutusta työhyvinvointiin. Asiantuntijatyötä tekevät ovat yleensä alastaan ja työstään innostuneita ja kiinnostuneita tekijöitä. Ristiriita on iso, jos muualta ei arvostusta viestitä.

Puhkaise kuplasi

Oma työpaikka saattaa alkaa julkisen keskustelun myötä tuntua epävarmalta ja työ voi jopa hävettää. Tärkeää on, että huonoihin tunteisiin ei jää kiinni.

– Tunteissa on se hyvä puoli, että tunteita tulee ja tunteita menee, sanoo Lehtinen ja muistuttaa, että jokainen tunne on aina yksilölle totta. Ei ole olemassa oikeita ja väärä tunteita.

Jos negatiivinen tunne jää vallitsevaksi olotilaksi, vaikuttaa se hyvinvointiin. Silloin viimeistään on syytä pysähtyä pohtimaan asiaa.

Tunteiden lainehtinessa Marjo Lehtinen suosittelee muistamaan, että vastakkainasettelu on trendi. On noussut ilmiöksi ja tavaksi etsiä syyllisiä asioihin ja tehdä vastakkainasettelua. Julkisessa keskustelussa on aina monta tasoa. Keskusteluja lukiessa kuitenkin helposti kuplautuu. Tästä on kiittäminen esimerkiksi sosiaalisen median algoritmeja, jotka tarjoavat silmiesi eteen samankaltaisia asioita joita olet jo lukenut.

Negatiivisten muutosten havainnointi kuuluu ihmisen perusluonteeseen, siksi reagoimme negatiivisiin signaaleihin helposti.

– Meillä on luontainen taipumus huomioida poikkeavat negatiiviset asiat. Poikkeamien havainnointi ja niihin reagointi on pitänyt ihmiset hengissä metsästäjä-keräilijä-ajoista saakka, sanoo Lehtinen.

Pahaa oloa tuovat asiat on osattava tunnistaa. Silloin niitä osaa myös vältellä. Jos kaikkialta alkaa tulla samaa negatiivista viestiä silmien eteen, voi yksilö kokeilla etsiä positiivisia asioita samasta aiheesta. Näin pystyy ruokkimaan omaa mieltään sekä algoritmia myönteisillä näkökulmilla. Tätä voi tehdä vaikka miettimällä työkavereiden kesken kahvitauolla mistä työssä tulee energiaa ja iloa. Työyhteisöllä on valtavan iso merkitys hyvinvointiin. Asioita jakaessa yhteisö lujittuu.

Tartu ajoissa

Työnantajan ei kannata katsoa pois päin, jos työyhteisöön alkaa tulla ulkoista painetta. Esihenkilön rooli on olla läsnä arjen keskusteluissa. Mitä aikaisemmin asioihin tartutaan, sitä helpommin ne menevät ohi. Marjo Lehtinen suosittelee asioiden nostamista reilusti ja avoimesti vaikka tiimipalaveriinkin. Tärkeää on pitää myös ovet avoinna heille jotka haluavat keskustella enemmän.

Esihenkilö voi myös ohjata epäkohtien sijaa keskusteluja asioihin, jotka tuntuvat toimivilta. Jos tiimi on paljon etätöissä kukin omissa nurkissaan, ovat rakenteet erityisen tärkeitä keskusteluyhteyden säilymiseksi. Yhteiset työpäivät kasvotusten riittävän usein auttavat kommunikoitua. Liian tarkkaan asioita ei kannata määritellä. Marjo Lehtinen muistuttaa, että etenkin asiantuntijatyöhön kuuluu luontaisena osana mahdollisuus määritellä työtään ja tekemisen tapojaan myös itse.

Merja Lang on viihtynyt asuessaan eri puolilla Suomea ja maailmaa, ja hän on nykyään helsinkiläinen.

MERJA LANG

- Asuu Helsingissä
- Perheeseen kuuluvat puoliso, kaksi lasta ja 14-vuotias rescue-koira
- Valtiotieteiden maisteri, filosofian maisteri

Ilmastonmuutos ja tekoäly myllertävät kaiken

Kuntaliiton kehittämispäällikkö Merja Lang haarukoi kuntien tulevaisuutta.

Teksti ja kuvat Jouni Lampinen

Helsingissä asuva **Merja Lang** on Kuntaliiton kehittämispäällikkö. Hänen vastuualueitaan ovat strategia- ja ennakointityö sekä toiminnan kehittäminen.

Lang pohtii, miten kuntien toimintaympäristö kehittyy ja mitä se tarkoittaa kuntien talouden ja väestön näkökulmista.

– Kuntaliitossa on tehty pitkään tulevaisuuden ennakointia. Nyt viimeisimpänä katsoimme väestöskenaarioiden valossa kuntien talouden ja palveluiden tulevaisuuden näkymiä.

Kuntaliiton aloitteesta valtioneuvosto asetti helmikuussa parlamentaarisen työryhmän selvittämään kuntien tulevaisuutta pitkällä aikavälillä.

Lang kokee työnsä motivoivaksi ja mielenkiintoiseksi. Yhteistyö kuntien kanssa on hänen mukaansa antoisaa ja siihen liittyy usein yhdistäviä kokemuksia työn merkityksellisyydestä ja vaikuttavuudesta.

– Kunnissa tehdään paljon töitä ja ollaan optimistisia, vaikka olisi synkkiäkin pilviä. Kunnissa on omaan tekemiseen uskovia.

Eurokraattien keskellä

Yhteiskunnalliset asiat kiinnostivat kehittämispäällikköä jo silloin, kun hän oli opiskelijana Jyväskylän Lyseon lukiossa.

– Luin kaikki historian ja uskonnon kurssit. Kajaanissa syntynyt ja Jyväskylässä koulut käynyt Lang pohti ylioppilaana eri vaihtoehtoja.

– Otin yliopistojen valintaoppaan käteen ja näin valtiotieteellisen tiedekunnan.

Ja siihen näkemäänsä suuntaan Lang meni suoraan lukiosta vuosituhannen vaihteessa.

Helsinkiin muuttanut Lang tutustui yliopistossa ihmisiin, jotka olivat kiinnostuneita yhteiskunnallisista kysymyksistä. Yhdessä he tarkastelivat ilmiöitä, ihmisiä ja tapahtumia eri näkökulmista.

Lang perehtyi erityisesti kansainväliseen politiikkaan.

Valtiotieteiden maisteriksi valmistumisen jälkeen Lang pääsi toimimaan Euroopan parlamentin jäsenen avustajana Brysseliin.

– Se oli jännittävää. Siellä oli valtavat määrät eurokraatteja, tapahtumia ja seminaareja, joihin meppien haluttiin kiinnittävän huomioita.

Eurokraatti on yhdistelmä sanoista Eurooppa ja byrokraatti.

Lang seurasi läheltä, miten yhteistä ilmaston sopimusta esiteltiin ja valmisteltiin. Kunnianhimoinen projekti eteni aikansa lupaavasti.

– Parlamentti teki sopimus pohjan, joka meni maiden välisiin neuvotteluihin ja vesittyi.

”

Tarvittaisiin toisenlainen ajatusmalli.

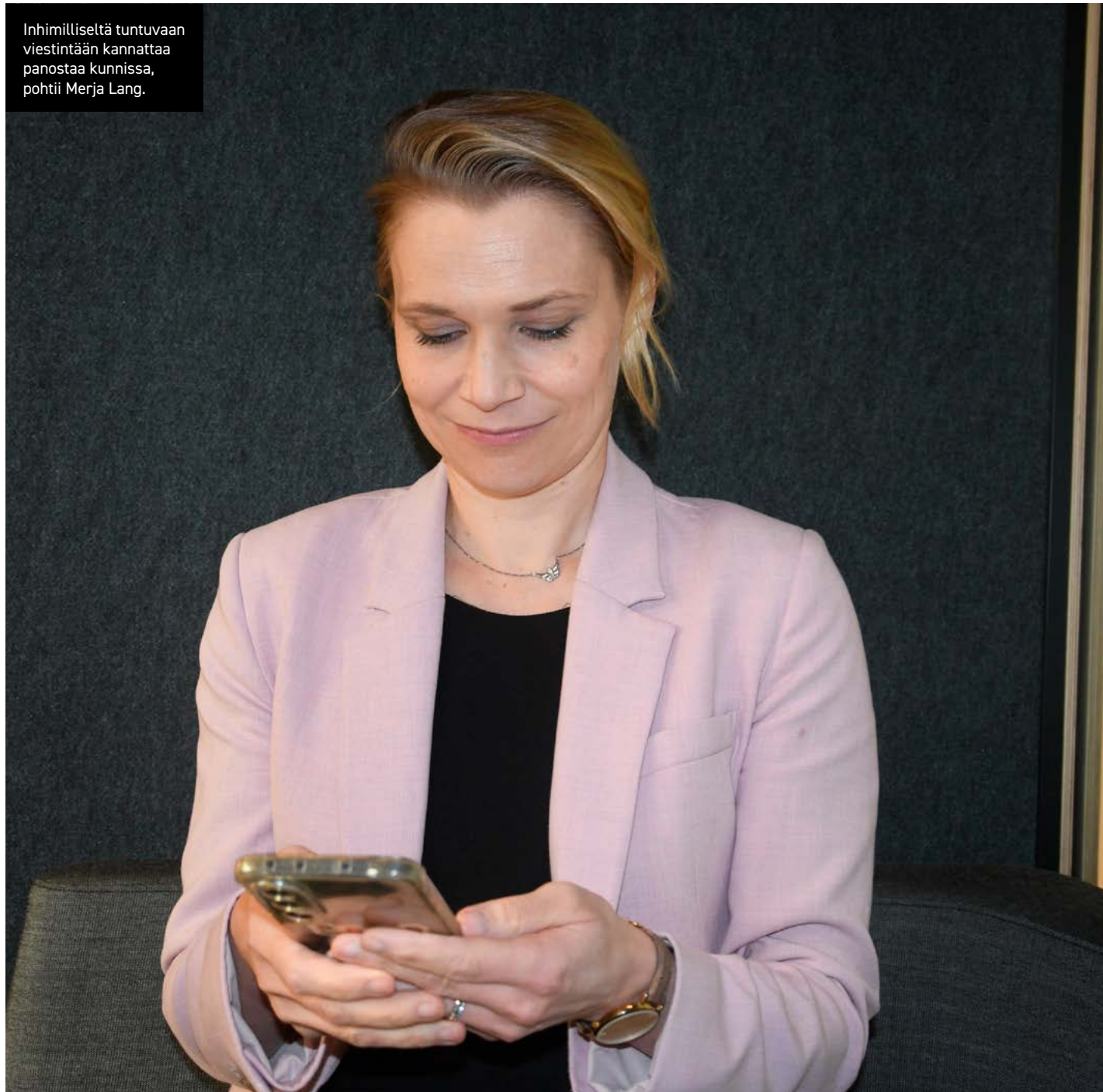
Iso seikkailu

Uudenlaisen sivun Lang käänsi elämässään suunnatessaan töihin Suomen suurlähetystöön Vietnamiin 2010-luvun taitteessa.

– Siellä oli todella paljon länsimaalaisia.

Lang ei tutustunut niinkään paikallisiin, vaan vietti aikaa enemmän muiden Vietnamiin eri maista tulleiden työntekijöiden kanssa.

Inhimilliseltä tuntuvaan viestintään kannattaa panostaa kunnissa, pohtii Merja Lang.

Työ Vietnamissa oli Langille tietyllä tapaa seikkailullinen kokemus.

– Kun on pärjättävä yhteiskunnassa, jonka kieltä ei osaa. Ja siitä tulee hyvä olo, kun pärjää erilaisissa ympäristöissä.

– Matkasin siellä usein mopotaksin kyydissä. Vaikka minulla ei ollut yhteistä kieltä kuljettajien kanssa, niin yksi heistä huomasi, mitkä ovat rutiinini.

Kyseinen kuljettaja oli usein odottamassa oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa Langia.

Vietnamissa kaavailtiin tuolloin uutta kaupunkikeskustaa ja luotijunia.

– Vietnamissa oli tosi paljon draivia. Silloin siellä rakennettiin paljon uutta. Eteenpäin menon tunti.

Vietnamissa 1980-luvullakin työskennelleet kollegat kertoivat

Langille, että Vietnam oli ollut Pohjois-Koreaan verrattava yhteiskunta ja kaikilla oli aikoinaan samanlaiset harmaat vaatteet.

Siihen mielikuvaan suhteutettuna esimerkiksi muotiasioissa oli tapahtunut täysmullistus maassa, joka tunnetaan upeasta luonostaan sekä dramaattisesta sotahistoriastaan.

Kiinan pikkuveli

Lang ei silti halua maalata liian ruusuista kuvaa Vietnamista ajalta, jolloin hän siellä oli.

– Kirjoitin yhden raportin Vietnamin ihmisoikeustilanteesta. Monenlaista oli.

Lehdistönvapautta ei ollut ja vieraat piti ilmoittaa poliisille. Vietnam on myös edelleen yksipuoluejärjestelmä, eli saman tyyppinen kuin Kiina.

Vietnamissa työskennellessään Lang pääsi katsomaan suomalaisten järjestöjen kehitysyhteistyöhankkeita pohjoisilla vuoristoalueilla.

– Siellä rakennettiin huusseja ja pidettiin hygieniakasvatusta ja tuettiin vähemmistökielistä varhaiskasvatusta ja opetusta.

– Oli todella vaikuttavaa päästä katsomaan sellaisia maailmoita, joihin ei koskaan matkailijana olisi päässyt kurkistamaan.

Vietnamissa palattuaan Lang meni töihin kehitysyhteistyöjärjestöön, jonka toimintaan oli saanut tutustua.

Lisäksi Lang kiinnostui Dodo ry:n vapaaehtoistoiminnasta palattuaan Vietnamista Suomeen ja hän oli kaupunkilaisen ympäristöjärjestön puheenjohtajana.

– Järjestössä yksi keskeinen slogan oli, että ”ympäristöongelmat ratkaistaan kaupungeissa”. Dodo toi kaupunkiviljelyn ilmiönä Suomeen.

Kuudes aalto

Erilaisten kokemusten jälkeen valtiotieteiden maisteri pohti, mitä hän haluaakaan tehdä isona.

Samalla hän näki selvemmin, mikä on hänelle luontaista, ja mikä ei niinkään.

– Huomasin Brysselissäkin, miten asioissa mennään tosi nopeasti teknisiin yksityiskohtiin.

Yksityiskohdat ovat usein tärkeitä, koska se voi olla pienestä kiinni, miten esimerkiksi laki toteuttaa tarkoitustaan, jos jokin siihen liittyvä kohta on ilmaistu niin tai näin.

Mutta mitään suurta vetovoimaa Lang ei tuntenut tällaisten yksityiskohtien suhteen.

– Olen generalisti.

Eri lähteistä tietoa yhdistävä generalisti haluaa nähdä kokonaisuuksia ja tunnistaa suuria ilmiöitä.

– Katsotaan pitkää kaarta, mihin ollaan menossa.

Lang oli kiinnostunut esimerkiksi, mitä kuudes innovaatioaalto pitääkään sisällään. Tämä on edelleen käynnissä oleva taloudellinen aalto, joka perustuu resurssitehokkuuteen, älykkääseen teknologiaan ja ihmiskeskeisyyteen.

Töihin Kuntaliittoon

Oli uuden sivun kääntämisen aika.

Tulevaisuuden tutkimuskeskus on Turun yliopiston kauppa- korkeakoulun alaisuudessa toimiva monitieteinen tutkimus-, koulutus- ja kehittämisorganisaatio.

Sinne Lang suuntasi ja sieltä hän valmistui 2018 filosofian maisteriksi tulevaisuuden tutkimuksen maisteriohjelmasta.

– Mikään ei ole ihanampaa kuin aikuisopiskelu.

Eletty elämä tarjosi uudelle tiedolle asiayhteyksiä, viitekehyksiä ympäristön olosuhteista. Nuorena opiskelu oli teoreettisemman tuntuista.

– Tulevaisuuden tutkimuksessa arvioidaan, mitä kaikkea voi

tapahtua. Jotkin tapahtumat ovat todennäköisempiä ja toiset epätodennäköisempiä. Se on tulevaisuuden mahdollisuuksien haarukoimista.

Lang tuli Kuntaliittoon töihin käytännössä heti, kun hän oli viimeistellyt tulevaisuuden tutkimuksen opinnot.

Pandoran lipas

Tulevaisuuden tutkijana Lang ei ajattele, että todennäköisesti tapahtuvat asiat ovat vääjäämättömiä kehityskulkuja.

Esimerkiksi kaupungistuminen on Suomessakin megatrendi, mutta se ei tarkoita, että tietäisimme sen perusteella varmasti, mitä tulevaisuudessa tapahtuu.

Juuri tällä hetkellä ilmassa on edellisiä vuosikymmeniä enemmän kysymysmerkkejä.

– Ilmastomuutos etenee, ja ei voi sanoa, että oltaisiin sitä asiaa ottaneet mitenkään haltuun.

Sään ääri-ilmiöt yleistyvät ja ne vaikuttavat muun muassa ruoan tuotantoon.

Koska kelloa ei voi kääntää ja eikä ilmastomuutosta voida estää, katseen on oltava jo sen vaikutuksissa.

– Miten äärimmäisen voimakkaina ne iskevät, ja mihin ne iskevät, Lang pohtii.

Monen merkittävän tapahtuman taustalla on tavalla tai toisella ilmastomuutos, vaikka tästä taustasta ei yleisesti puhuttaisi.

Nykytilanteessa pyritään eroon fossiilisista polttoaineista. Tämä muutos ei välttämättä toteudu ilman lisääntyvää sotarumpujen pärisemistä maissa, joiden rikkaus pohjautuu öljytuotantoon, Lang arvioi.

Historiastakin löytyy lukuisia esimerkkejä, miten ilmastomuutos on vaikuttanut keskeisiin tapahtumiin.

– Jos mennään pronssikaudelle, niin merikansojen hyökkäykset hävittivät Ugartin kaupunkivaltion (1190–1180 eaa).

Tutkimukset ovat osoittaneet, että alueellinen ilmastokriisi oli romahduksen ensisijainen liikkeellepaneva voima. Taustalla oli vuosisatoja kestänyt kuivuuskausi ja nälänhätää.

Tänäkin päivänä huoli pärjäämisestä ja ylipäättään selviytymisestä voi olla monen ison tapahtuman taustalla.

– Kansannousuja on nähty, jos ihmisten toimeentulo on ollut laajemmin katkolla.

Ilmastomuutos on megatrendi, joka vaikuttaa ihmisiin tällä hetkellä.

– Se on kuin Pandoran lipas, josta tulee pandemiat, konfliktit, satojen menetykset, nälät, jäätiköiden rysähtämiset ja taifuunit.

Ensin oli halpaa

Tekoäly on myös asia, joka vaikuttaa ihmisiin hyvin monella tavalla ja tasolla.

– Se tulee myllertämään kaiken.

Viimeiset parikymmentä vuotta on puhuttu työelämän murrok-

Yhteistyö kuntien asiantuntijoiden kanssa on Merja Langin mielestä todella antoisaa ja motivoivaa.

sesta ja nyt se alkaa konkretisoitua isosti.

– Tekoäly voi merkitä kunnille ja koko julkishallinnolle isoa tuotavuusloikkaa, mutta se tuo myös riskejä.

Jos prosessit uudistetaan AI-työkalujen avulla ja tekoäly otetaan osaksi jokapäiväistä infraa, niin miten tämän kokonaisuuden hinnoittelu muuttuu tulevaisuudessa?

Suhteellisen edullisten työkalujen hintaa on hyvä pohtia siitäkin näkökulmasta, jos niistä on joskus täysin riippuvainen, Lang miettii.

Tekoälystä haetaan monia ratkaisua ja samalla kysymyksenä on, miten iso osa vihreästä siirtymästä valjastetaan tekoälyn pyörittämiseen.

– Tekoäly on energiasyöppö.

Tekoälyyn liittyy siis paljon hienoja mahdollisuuksia ja uhkakuvia, Lang summaa.

Ketterät kunnat

Suomen kuntien tulevaisuus on kytköksissä muun muassa ilmastonmuutokseen ja tekoälyyn liittyvien kehityskulkujen kanssa.

Ihmisten on voitava luottaa siihen, että he saavat riittävästi tietoa omaan kotikuntaan liittyen.

– On tärkeää viestiä, missä ollaan ja mitä ollaan tekemässä, ja siitä, mitä on lupa odottaa.

Inhimilliselle viestinnälle on tarvetta tänä päivänä. Suomen kunnat ovat tärkeitä toimijoita epävarmoina aikoina.

Kuntien toiminta perustuu luottamukseen.

– Meillä on matalia hierarkioita ja uskallusta toimia.

Muuttuvissa tilanteissa kunnilta vaaditaan ketteryyttä.

– On oltava uudenlaista asiantuntemusta.

Ilmaston, varautumisen ja digitalisaation kysymykset raviste-

levat kuntarakenteita.

Pieni kunta voi olla monin tavoin kestävä, mutta voimien yhdistämistä on voitava tarvittaessa harkita, näkee Merja Lang.

– Meillä on oltava riittävästi kyvykkyyksiä käytettävissä. Jos esimerkiksi demokratian näkökulmasta ei saada riittävästi ehdokkaita vaaleihin, niin silloin on hyvä miettiä, jos olisi yhdistettävä voimia.

Kuntien elinvoima on suomalaisten kannalta elintärkeää. Asiat tehdään kunnissa. Sitä ei aina huomauta.

– Kunta on monelle kunnan palvelun käyttäjälle tietyllä tapaa näkymätön.

Tavoite mielessä

Kuntien voima perustuu itsehallintoon, päätösvaltaan omista asioista. Kunnat etsivät haasteisiin paikallisia ratkaisuja.

Lang näkee haasteena, jos lainsäädännöllä jäykistetään kuntien mahdollisuuksia toimia eri tavoin.

Kunnilla on hyvä olla työkalupakissaan laaja mahdollisuuksien kirjo, jonka kautta

voidaan edistää asioita samaan suuntaan.

– Esimerkiksi ilmastonmuutokseen olisi saatava kaikki paikalliset ratkaisut käyttöön.

Liian sitovaa säännöstelyä olisi purettava, mutta se on haaste, kun lainsäädännön valmistelu on usein lähtöisin niistä ministeriöistä, jotka haluavat ohjata kuntienkin tekemistä tiettyyn suuntaan.

– Tarvittaisiin toisenlainen ajatusmalli. Meidän olisi mentävä tavoiteohjauksen suuntaan ja mietittävä siis sitä, mitä lailla on tarkoitus saada aikaan. ■

Olen generalisti.

Salon kaupunginjohtajan Anna-Kristiina Korhosen mukaan kovista vuosista selvinneen Salon näkymät ovat hyvät.

Salon kiinteistöt nyt näätissä ojennuksessa

Salossa jäi kiinteistömassan hoito retuperälle vuoden 2009 suuren kuntaliitoksen jälkeen, koska kaupungissa oli 2010-luvun alussa akuutti inhimillinen kriisi tuhansien työttömien muodossa. Nyt on tehty korjausliike. Salon kiinteistöt ovat nyt näätissä ojennuksessa yksissä kansissa.

Teksti Esko Pihkala **Kuvat** Lennart Holmberg

SALO VS. KOUVOLA

■ Perustamisvuosi:
Salo 1887
Kouvola 1922

■ Asukasluku:
Salo 50 226
Kouvola 77 625

■ Pinta-ala:
Salo 2 168 km²
Kouvola 2 883 km²

■ Salo teki vuonna 2009 kuntaliitoksen Halikon, Kiikalan, Kiskon, Kuusjoen, Muurlan, Perniön, Perttelin, Suomensjärven ja Särkisalon kanssa.

■ Kouvola teki vuonna 2009 kuntaliitoksen Anjalankosken, Elimäen, Jaalan, Kuusankosken ja Valkealan kanssa.

Ylhäistentien rakennuksen pääaulassa on tätä nykyä kuollutta. Salo tilapalveluiden kiinteistöpäällikkö Juha Mustonen toteaa, että kohteen uusiokäytön suunnittelu on käynnissä.

”

Tämä on yksi Salo kalleimpia rakennuksia. Rakennuksessa on 12 000 neliömetriä, joista vain 3 000 on tällä hetkellä käytössä.

Hyväkuntoisesta rakennuksesta näkee jo kauas, että sen on tarkoitus olla koulu.

Vain elämä puuttuu. Pääaulassa paljastuu, että kookas laitos on lähes autio. Sisällä tavataan vain kolme siivoojaa, jotka muistuttavat omalla uurastuksellaan siitä, että tyhjässäkin rakennuksessa ylläpitokulut koko ajan juoksevat.

Salon kaupungin tekninen johtaja **Teemu Virtanen** ja kiinteistöpäällikkö **Jarno Mustonen** kertovat, että paikka on Turun ammattikorkeakoulun entinen Salon yksikkö osoitteessa Ylhäistentie 2. Salon yksikkö on edelleen olemassa, mutta Turku AMK siirsi sen vuonna 2018 Salon IoT Campukselle, koska Ylhäistentien kolossi oli käynyt sille liian suureksi.

– Kun Nokia ajettiin Salossa alas, niin varsin pian tämä Salon yksikkökin perässä pieneni, Virtanen kertoo.

Nyt Ylhäistentien rakennuksesta on tullut Virtaselle ja Mustoselle ammatillinen haaste. Heidän vastuullaan on, että kiinteistötalouden hoito olisi Salossa tehokasta.

Virtasen ja Mustosen mukaan kohteen uusiokäytön suunnittelu on käynnissä. Tilapalvelut on esittänyt, että Ylhäistentielle luotaisiin tilat esittäville taiteelle, mutta rakennuksen sijainti ei ole kaikkien mielestä

hyvä teatterille ja konserttitalolle. Matkaa Salo keskustaan tulee vajaa pari kilometriä.

Parasta käyttötarkoitusta pohtiessa rakennuksen harmittava nykytila jatkuu.

– Tämä on yksi Salo kalleimpia rakennuksia. Rakennuksessa on 12 000 neliömetriä, joista vain 3 000 on tällä hetkellä käytössä. B-siipi on täysin tyhjiään kumpikin kerros. Olisimme onnellisia, jos saisimme käyttöasteen täyteen, Mustonen toteaa.

– Tyhjät seinät tulevat kaupungille kalliiksi, Virtanen komppaa.

Historian suurin liitos

Salon lähihistoriasta löytyy parikin syytä, miksi kaupungin kiinteistömassan hallinta on ollut 2000-luvulla varmasti poikkeuksellisen vaikeaa.

Salo oli vajaa parikymmentä vuotta sitten kaiken keskipiste Suomen historian suurimmassa kuntaliitoksessa. Salosta, Halikosta, Kiikalasta, Kiskosta, Kuusjoesta, Muurlasta, Perttelistä, Perniöstä, Suomensjärvestä ja Särkisalosta muodostettiin uusi Salon kaupunki 1. tammikuuta 2009. Yhtäkkiä yhdeksän muun kunnan kiinteistöt siirtyivät Salon kaupungin omistukseen ja vastuulle kuin taikasauvan heilautuksella.

Toisekseen Salo julistettiin samana vuonna 2009 äkillisen rakennemuutoksen alueeksi, koska Nokia oli alkanut ajaa alihankkijaverkostoaan Salo seudulla alas. Lopulta Nokia sulki Salo matkapuhelin-tehtaansa kokonaan vuonna 2012. On arvioitu, että Salo seutu menetti Nokian lähdön seurauksena kaikinensa lähes 5 000 työpaikkaa.

Turku AMK:n Salo yksikkö on yksi esimerkki rakennuksesta, joka nousi Saloon osin Nokian tarpeita varten vuonna 2000. Nokia oli juuri valloittanut kännyköillään koko maailman. Tuskin kukaan osasi silloin ennustaa, että kymmenen vuotta myöhemmin Nokian peli globaaleilla matkapuhelinmarkkinoilla olisi jo pelattu.

Kuntalehti kokosi Salo kaupunginjohtajan **Anna-Kristiina Korhosen** ja kiinteistöpuolen vastuuvirkamiehet Virtasen ja Mustosen saman pöydän ääreen kertomaan, miten Salo on suuren kuntaliitoksensa jälkeen pärjännyt kiinteistömassansa kanssa. Näkemys pyydettiin myös suurliitoksen aikaiselta kaupunginhallituksen puheenjohtajalta **Juhani Nummentalolta** (kok.), joka toi keskusteluun pitkän aikaperspektiivin antamaa syvyyttä. Nummentalo on ollut Salo keskeisiä kuntapäittäjiä vuodesta 1997 lähtien.

Ensimmäinen strategia

Salo kaupunki laati viime vuonna historiansa ensimmäisen kiinteistöstrategian.

Jarno Mustonen aloitti työt Salo tilapalveluissa kiinteistöpäällikkönä vuonna 2021. Oli Mustosen aloite, että Saloon on laadittava kiinteistöstrategia, jossa kaupungin kaikki kiinteistöt ovat hyvässä järjestyksessä yksissä kansissa.

– Kaupungin kiinteistömassa oli silloin aika sekaisin. Oli sote-uudistus tulossa, joten halusimme jonkinlaisen kuvan kiinteistöistämme ja siitä, kuka missäkin kiinteistössä jatkossa toimii, Mustonen perustelee.

Kiinteistöstrategiaa luodessa Salo otti vertailukohdakseen Kouvolan kaupungin, mikä sekin on asia, joka juontaa juurensa vuoteen 2009.

Samana päivänä, jolloin Salo teki kuntaliitoksen yhdeksän kunnan kanssa, Kouvola teki saman viiden kunnan kanssa. Ne olivat Anjalankoski, Elimäki, Jaala, Kuusankoski ja Valkeala. Siitä lähtien Salo ja Kouvola ovat nähneet toisissaan itsensä luonnollisen verrokikunnan.

Salo uuden kiinteistöstrategian ilmoittamisissa tunnusluvuissa on vieläkin nähtävissä häntiä vuoden 2009 suurliitoksesta. Kiinteistömassa on kaupungin kokonaistalouden kokoon nähden suuri, kiinteistöjen käyttöasteet ovat matalalla ja kiinteistöjen korjausvelka on suuri.

Mustosen mukaan aivan samat oireet löytyvät myös Kouvolan kiinteistökannasta.

– Me olemme Kouvola kuitenkin inasen edellä kiinteistöstrategian laadinnassa. Kouvolassa strategian laadinta on vielä alkutekijöissään, Mustonen sanoo.

Vuosille 2025–29 tehdyssä kiinteistöstrategiassa Salo kiinteistöt on salkutettu neljään eri kategoriaan: ylläpidettäviin, kehitettäviin ja luovutettaviin kiinteistöihin sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Varhan käytössä oleviin kiinteistöihin.

Ylläpidettävien ja luovutettavien kiinteistöjen osalta Salo suunnitelma on suoraviivainen. Ylläpidettävät kiinteistöt halutaan pitää kaupungin omistuksessa ja käytössä, mikä varmistetaan laadukkaalla ylläpidolla ja tarvittaessa tehtävillä parannuksilla ja lisäinvestoinneilla. Luovutettavat kiinteistöt puolestaan kaupunki joko myy, purkaa tai käyttää loppuun.

Eniten huomiota vaativat kehitettävät kohteet. Virtasen mukaan kiinteistöstrategia laadittiin juuri siksi, jotta kehitettävät kohteet pomppaisivat kiinteistömas-
sasta esiin ja tarmo voitaisiin keskittää niihin.

Strategian mukaan kehitettäviä kohteita ovat kiinteistöt, joita pitää muokata ja uudistaa, jotta ne tulevaisuudessa palvelisivat tarkoituksenmukaista käyttöä. Se edellyttää, että salkun valituista kohteista laaditaan kehityssuunnitelmia, tilataan tarvittaessa kuntoarvioita ja määritellään tulevat remontointitarpeet.

Juhani Nummentalo muistelee, että Salo kaupunki omisti vuoden 2009 suurliitoksen jälkeen lähemmäs neljäsataa kiinteistöä.

Se on paljon päiväkoteja, kouluja, neuvoloita, terveyskeskuksia ja kotiseutumuseoita Salo kokoiselle kaupungille. Pelkästään kunnantaloja Salolla oli kymmenen.

Tällä hetkellä Salo kiinteistökannan koko on 338 rakennusta.

Salo kaupunginjohtajan Anna-Kristiina Korhosen mielestä ongelma ei ollut niinkään kohteiden suuri määrä vaan niihin kertynyt korjausvelka. Korhonen toteaa, että palveluverkkoon kuuluvat kiinteistöt, kuten neuvolat, päiväkodit, koulut ja terveyskeskukset, eivät yksinään rasittaneet Salo kuntataloutta.

– Salo palveluverkko oli vuoden 2009 kuntaliitoksen jälkeen huomattavasti aiempaa laajempi. Meidän kuntamme pinta-ala on yli 2 100 neliökilometriä, joten emme me siinä vaiheessa pienemmällä kiinteistömassalla olisi edes pärjänneet, Korhonen toteaa.

Korhonen toistaa, että isossa kiinteistömassassa tärkein silmällä pidettävä asia on korjausvelka. Jos se karkaa käsistä, kiinteistömassan hoito ei ole enää kaupungin kestävä talouden periaatteiden mukaista.

Korjausvelka kasvanut

Viime vuosina korjausvelka on kasvanut Salossa huolestuttavaa tahtia.

Vuonna 2017 Salo korjausvelka oli noin 28 miljoonaa euroa, mutta vuoteen 2024 tullessa se oli pompannut jo lähes 67 miljoonaan.

Vuosien 2017 ja 2024 välillä kuntataloutta rasittivat esimerkiksi koronaviruksen ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan kaikkine haitallisine talousvaikutuksineen. Nummentalon mukaan syyt korjausvelan äkilliseen kasvuun löytyvät kuitenkin kauempaa.

SALO KIINTEISTÖMASSA

■ Salo omistaa 338 rakennusta, joiden jälleenhankinta-arvo on 686,9 M€ ja korjausvelka 68,2 M€. Kohteet ovat kiinteistöstrategiassa seuraavissa salkuissa:

■ Ylläpidettävät: 68 kpl, 19 760 m², 49 M€ (jälleenhankinta-arvo), 6,8 M€ (korjausvelka).

■ Kehitettävät: 115 kpl, 129 645 m², 350 M€, 15,3 M€.

■ Luovutettavat: 123 kpl, 70 269 m², 194 M€, 38 M€.

■ Varhan käytössä olevat: 32 kpl, 33 211 m², 93 M€, 8,1.

Salon teknisen johtajan Teemu Virtasen mukaan kaupungin kiinteistöille tehtiin teknisten kriteereiden pohjalta salkutus, jotta kehitettävät kohteet pomppaisivat kiinteistömassasta esiin.

Me olemme todenneet, että huutokauppa on hyvä tapa karsia kiinteistö-massamme.

Nummentalo kertoo, että Salon yhteisöverotulot romahtivat Nokian lähdettyä. Hän muistelee, että kaupungin tilinpäätös oli pahimmillaan 40 miljoonaa euroa alijäämäinen. Taloudellisen ja inhimillisen kriisin keskellä poliittiset päättäjät linjasivat, että mihinkään ylimääräiseen, kuten kiinteistöihin, ei liikene varoja. Viime vuosina nähty korjausvelan äkillinen kasvu on sen päätöksen viivästynyt seuraus.

– Se ajattelu, että kiinteistöihin ei laiteta rahaa, jäi vähän päälle, Nummentalo toteaa.

Virtanen ja Mustonen yhtyvät Nummentalon analyysiin. He toteavat, että korjausvelka on kasvanut nimenomaan kaupungin säästökuurien aikana, jolloin kiinteistöihin ei ole panostettu ja niiden tarvitsemia investointeja ei ole tehty.

Virtasen ja Mustosen mukaan ongelmaan on kuitenkin jo tartuttu.

– Korjausvelkaa ei ole vielä saatu pienennettyä, mutta sen kasvu on saatu pysäytettyä kiinteistöistä luopumisen ansiosta, he toteavat.

Salolla on kiinteistöstrategiansa luovutettavien kohteiden salkussa 123 rakennusta, joiden yhteenlaskettu korjausvelka on peräti 38 miljoonaa euroa. Se on kohteiden lukumäärässä strategian suurin salkku, jossa on

yli puolet kaupungin korjausvelasta.

Mustosen mukaan paras tapa pienentää korjausvelkaa on se, että yksinkertaisesti hankkiudutaan luovutettavista kohteista eroon.

Yksi Salossa hyväksi havaittu tapa karsia kaupungin kiinteistökantaa on huutokauppa.

Salon kaupunginvaltuusto hyväksyi toukokuussa 2010, vuosi suuren kuntaliitoksen jälkeen, periaatteet kaupungin kiinteistöjen myymisestä. Sen jälkeisenä aikana Salo on myynyt pois yli 50 kiinteistöä.

Huutokaupasta saadut kokemukset ovat olleet hyviä, erityisesti erikoisempien kohteiden kohdalla. Kokeemus on opettanut Salossa, että kaupungin omalla tai kiinteistönvälittäjän hiljaisella menettelyllä kohteet eivät liiku.

– Me olemme todenneet, että huutokauppa on hyvä tapa karsia kiinteistömassamme. On kohteita, joiden arvoa on vaikea määritellä. Me annamme kysynnän ja tarjonnan lakien ratkaista arvon, kaupunginjohtaja Korhonen toteaa.

Salon kaupungin käyttämä kanava on Huutokaupat.com-palvelu. Virtasen ja Mustosen mukaan prosessi ei voisi olla kaupungin kannalta vaivattomampi.

– Me ilmoitamme kohteen myyntiin, Huutokaupat.

comin edustajat tulevat tänne kuvaamaan kohteen, laittavat sen huutokaupattavaksi ja ilmoittavat meille sitten, mikä on korkein saatu tarjous. Me sitten joko hylkäämme tai hyväksymme tarjouksen, Mustonen kuvailee.

Viimeisimpiä Salon huutokauppaamia kohteita ovat olleet asuinrivialokohde Perttelissä ja Saurun koulu Perniössä. Ostajina ovat olleet yksityiset tahot, jotka ovat remontoineet kohteet asuin- ja kokoustiloiksi. Salo on saanut kiinteistöistään parhaan senhetkisen markkinahinnan ja päässyt eroon ylläpitokustannuksillaan kaupungin taloutta rasittaneista kohteista.

Joissakin tapauksissa kauppahintakin on ollut huomattava.

– Perttelin rivitalokokonaisuus myytiin 235 000 eurolla, Mustonen sanoo.

– Sekin tuo mielestäni lisäarvoa, että kiinnostunut taho pääsee kehittämään Salossa kiinteistökohdetta ja luomaan sille arvoa. Ei ole kunnan tehtävä omistaa asuntoja tai kehittää asuinkiinteistöjä, Virtanen linjaa.

Järkeä kiinteistömassan hoitoon

Salon virkamiesjohdon mukaan kiinteistöstrategia on järjeistänyt kaupungin kiinteistömassan hoitoa monin tavoin.

Oli monia syitä, miksi strategia luotiin.

– Saamme kiinteistöistämme kokonaiskuvan yksiin kansiin. Saamme kiinteistöille salkutuksen teknisten kriteereiden mukaan. Halusimme tehdä tällaisen tarkastelun tulevia palveluverkkopäätöksiä silmällä pitäen, Virtanen luettelee.

– Samoin kiinteistöstrategia tuo johdonmukaisuutta pitkän ajan ratkaisujen tekemiseen, kaupunginjohtaja Korhonen korostaa.

Virtasen ja Mustosen mukaan käyttöasteiden ja korjausvelan lisäksi on myös liuta muita asioita, joita he haluavat kaupungin kiinteistöissä seurata. Niitä ovat muun muassa päiväkotij- ja koulurakennusten kosteusongelmattomuus, kiinteistöjen energiatehokkuus ja niiden aiheuttamat ilmastopäästöt. Kiinteistömassan hallinta on esimerkiksi yksi aivan oleellinen asia, kun Salo pinnistelee kohti tavoitettaan olla hiilineutraali vuonna 2035.

Juhani Nummentalo toteaa, että totuuden nimissä Salon kaupungin olisi pitänyt tehdä kiinteistöstrategia ja toteuttaa kiinteistöjensä salkutus jo vuoden 2009 kuntaliitoksen jälkeen. Hän pitää valitettavana, että se jäi silloin muiden asioiden jalkoihin.

– Kun Nokia lopetti toimintansa Salossa, niin ei meille jäänyt silloin mitään mahdollisuuksia kiinnittää huomiota kiinteistöihin, koska meillä oli massoitain työttömiä ihmisiä, Nummentalo muistelee. ■

Se ajattelu, että kiinteistöihin ei laiteta rahaa, jäi vähän päälle.

PODCAST

Mitä onnistunut talous- ja palkkahallinnon kilpailutus vaatii?

Keskustelemassa Porin kaupungin Tuomas Hatanpää ja Sarastian Jenita Koivuranta.

KUUNTELE JAKSO

Sarastia

econia

ADMINISTER

emce

Suomen kunnat numeroina

Lukijamme tietävät paljon kunnista, mutta kuntien kirjo on valtava. Ja se näkyy myös numeroissa. Kuntalehden fakta-sivu tarjoaa lokakuussa tällaista tietoa.

Suomessa on **308** kuntaa...

...joista Manner-Suomessa on **292**

Suomessa on **33** kaksikielistä kuntaa

18 :ssa enemmistökieli on suomi ja **15** :ssä ruotsi.

1020 puhuu vietnamia.

Närpiön kunnassa Pohjanmaalla puhutaan enemmän vietnamia kuin suomea.

Asukkaita on **9338**.

Kymmenen joukossa on Pori

Suomen suurimmat kaupungit ovat

Helsinki
Espoo
Tampere
Vantaa
Oulu
Turku
Jyväskylä
Kuopio
Lahti

Pienin löytyy Keski-Pohjanmaalta

Manner-Suomen pienimmät kunnat ovat

Lestijärvi
Luhanka
Hailuoto

Miina Sillanpään säätiön hallituksen puheenjohtaja Riitta Särkelä tervehti innovaatiokilpailussa palkittua Ikäviisaat prepperimartat -hanketta. Marttatiimiläiset Jenni Paavilainen ja hankkeen ideoinut Tuulevi Aschan esittelivät työn aikana tehtyä selviytymisopasta.

Anarkistimartat palkittiin Sillanpään hengessä

Miina Sillanpään säätiön johto arvostelee voimakkaasti hallituksen aikeita sote-järjestöjen valtionavun leikkaamiseksi. Hyvinvointialueiden yhdistäminen ei poistaisi sote-rahoituksen ongelmia

Naisten valmiusliiton tilaisuudessa mikkililäinen **Tuulevi Aschan** sai ajatuksen, että arjen varautumiseen ja paljon puhuttuun resilienssiin pitää saada uutta tulokulmaa.

Idea poiki hankkeen, joka tekee varautumisesta arkista, hauskaa ja yhteistä.

– Meitä kiinnostaa, mitä elämäkokemus opettaa ajasta, jolloin piti osata paljon itse, ja miten tämä viisaus voi auttaa tämän päivän ihmistä pärjäämään yhdessä, sanoo Aschan.

Tuulevi Aschan kokosi hankkeen, jossa runkona oli Mikkelin Anarkistimartat sekä tiivis tiimi ja talkoo-väkeä. Ikäviisaat prepperimartat -niminen projekti palkittiin yhtenä **Miina Sillanpään** jalanjäljissä -innovaatiokilpailun hankkeena torstaina Kansalaisvaikuttamisen päivänä Mikkelisä.

Prepperimarttojen viesti näkyy nyt muun muassa oppaana, joka kertoo, mitä elämä on opettanut.

Miina Sillanpään säätiö järjesti edellisen kilpailunsa koko maan kattavana, mutta tällä kertaa kohdealue oli Etelä-Savon maakunta.

Syy on varsin karu: Etelä-Savo on ikääntynein maakunta, väestä on yli 65-vuotiaita Tilastokeskuksen mukaan lähes 35 prosenttia, ja ikääntymisen merkit on nähtävissä sekä tunnusluvuissa että käytännön arjessa.

Innovaatiokilpailun ponttimena on ollut säätiön teettämä tutkimus, jonka mukaan vain 16 prosenttia suomalaisista katsoo, että yhteiskunta on varautunut riittävän hyvin pitämään ikäih-

miset toimintakykyisinä ja aktiivisina entistä pitempään.

– Suomessa puhutaan ikääntymisestä uhkana, ja pitkä elämä näyttäytyy julkisessa keskustelussa kasvavina menoina, palvelutarpeena ja julkisen talouden ongelmana. Näkökulma on käännettävä toisinpäin, sanoo säätiön toimitusjohtaja **Soile Kuitunen**.

Säätiön hallituksen puheenjohtaja, sosiaalineuvos **Riitta Särkelä** ihmettelee, miksi Suomessa puhutaan paljon ikääntyvästä yhteiskunnasta mutta ei pitkäikäistyvästä yhteiskunnasta, eli siitä, mitä mahdollisuuksia ilmaantuu, kun ihmiset elävät toimintakykyisinä pitempään.

Särkelä sanoo, että kaikkea vastuuta ei voi sysätä kunnille, mutta kunta on kuitenkin se keskeinen toimija, jonka ratkaisut näkyvät palveluissa, kaavoituksessa, asumisessa ja liikkumisessa.

Merkittävä rooli on myös järjestöillä. Särkelä kantaa huolta hallituksen suunnitelmista leikata sote-järjestöjen valtionavustuksia.

–Jos sote-järjestöjen valtionavusta leikataan puolet, syntyy iso lovi, kun 387 miljoonan euron valtionosuudesta jää vain 190 miljoonaa euroa. Järjestöistä 80 prosenttia sanoo, että jotain toimintoja lakkaa ja 40 prosenttia sanoo, että toiminta loppuu kokonaan.

JUKKA AHDELMA

Lähetä kuntasi hyvä uutinen meille. Osoite on toimitus@kuntalehti.fi. Aiheksenttään kirjoita: kuntasi nimi ja hyvät uutiset. Kuntalehden toimitus jää odottamaan viestejanne.

Kuvitus KRUT Collective krut.fi

– Kunta on meille yhteisöllisyyden tukipilari, kansalaisyhteiskunnan työkalu, sanoo kunnanhallituksen puheenjohtaja Björn Rönnlöf.

Suomen pienin kunta Sottunga, 101 asukasta: ”Kuntaliitos ei ole meidän juttumme”

Suomen pienin kunta ei näe kuntaliitoksessa mitään järkeä. ”Kuntaliitos tuhoaisi lähipalvelumme, yhteisöllisyytemme ja lähidemokratiamme kertaheitolla.”

Teksti ja kuvat Ari Mölsä

Suomen pienin kunta Sottunga hätkähdyttää paatuneenkin kuntafriikin pelkällä olemassaolollaan.

Asukkaita kunnassa on 101. Väkiluku on vahvassa kasvussa: vielä muutama vuosi sitten asukkaita oli 80.

Sottungassa ei kompastu byrokratiaan. Kunnanjohtajaa kunnassa ei ole laisinkaan, ei liioin hallintopalatsia.

Ainoa päätoiminen virkamies on kunnansihteeri. Hänen ”virastonsa” on 15 neliön huone keskellä kylää, entisen pankkitalon katutasossa.

Kaikki muut kunnan palkkalistoilla olevat 15 henkilöä ovat osa-aikaisia työntekijöitä erilaisilla prosenteilla. Kunnan yhteenlaskettu työllistävä vaikutus on 4,5 henkilötyövuotta.

Kuntaliitospuheille Sottunga on sanonut ei joka kerta, kun sellaisia on eteen tullut. Kunnanhallituksen puheenjohtaja **Björn Rönnlöf** on tarkka sanoissaan.

– Oma itsenäinen kunta takaa meille yhteisöllisyyden, lähidemokratian ja peruspalvelut. Kunta on kansalaisyhteiskuntamme työkalu.

– Emme pakonomaisesti vastusta kuntaliitoksia, mutta meillä itsellämme ei ole tarvetta olla aloitteel-

linen. Kuka esittäisi meille uuden mallin, jossa edes nykyiset palvelumme säilyisivät?

Päättäjät eivät politikoi

Sottungan kunnanvaltuustossa on 9 jäsentä, kunnanhallituksessa 6 jäsentä. Lisäksi kunnassa on kuusi lautakuntaa, joissa kussakin on 4–6 jäsentä. Luottamustehtäviä on kaikkiaan liki 50.

Löytyykö kaikkiin luottamustoimiin tarpeeksi väkeä?

Kunnansihteeri **Kennet Lundström** jaksaa kohteliaasti naurattaa tutulle kysymykselle.

– Aina olemme kaikki paikat saaneet täytettyä. Ihmiset ymmärtävät, että itsenäisyytemme ja itsemääräämisoikeutemme vaatii jokaisen kynnelle kykenevän panoksen.

– Vitsailemme, että yhteisten asioiden hoitaminen on jokaisen 18–80-vuotiaan asukkaamme kuntalaisvelvollisuus.

Sottungan paikallispolitiikassa eivät Manner-Suomesta tutut puolueliput liehu.

– Meillä ei ole minkäänlaista puoluepolitiikkaa.

Meillä ei ole minkäänlaista puoluepolitiikkaa.

– On näissä hommissa paljon sielunhoitoakin. Matalaan majaani kylän keskellä on helppo tulla, pohdiskelee kunnansihteeri Kennet Lundström.

TARKKA TYÖNJAKO

Työnjako Sottungan kunnan, kunnan tehtäviä hoitavien kuntayhtymien ja Ahvenanmaan maakunnan välillä on karkeasti kerrottuna seuraava:

■ Terveys- ja sairaanhoito niin perus- kuin erikoistollakin on maakunnan alaisuudessa toimiva viranomaisen, ÅHS:n (Ålands hälso- och sjukvård) vastuulla

■ Sosiaalihuollosta ja vammaispalveluista – vanhuspalveluja lukuun ottamatta – vastaa Ahvenanmaan kaikkien kuntien yhteinen kuntayhtymä KST (Kommunernas socialtjänst)

■ Vanhuspalvelut ovat kuntien vastuulla – vain raskain ympärivuorokautinen hoiva ostetaan kuntayhtymältä

■ Tienpidosta ja lauttaliikenteestä vastaa maakunta

■ Jätehuoltoa pyörittää kuntayhtymä Pelastustoimesta vastaa kaikkien Ahvenanmaan kuntien yhteinen pelastuslaitos.

■ Muut julkiset peruspalvelut ja infra ovat pääosin kunnan kontolla Manner-Suomen tapaan

Jokainen luottamus päättaja edustaa itseään ja Sottungaa ihan ikiomasta näkökulmastaan, Lundström sanoo.

– Istumme kokouksissa aina niin pitkään kuin tarvitaan – eli niin pitkään, että olemme kaikki samaa mieltä.

Nurinkurinen urapolku

Koska kunnanjohtajaa ei ole, kunnansihteeri hoitaa oman työnsä ohella nekin tehtävät.

– Omaan toimenkuvaani kuuluu oikeastaan kaikki mahdollinen kunnan yleishallinto, kunnanjohtajan tehtävistä kopiokoneen hoitamiseen saakka, Kennet Lundström kertoo.

Lundström opiskeli aikoinaan filosofian maisteriksi Åbo Akademiassa. Sen jälkeen hän hakeutui – ja

välillä vähän kulkeutuikin – eri tehtäviin Saaristomeren kunnissa.

Ahvenanmaalle hän muutti 2011, kun hänet valittiin 900 asukkaan Eckerön kunnanjohtajaksi.

Muutaman vuoden kuluttua, 2014, hän – taas satumalta – kuuli jostakin, että Sottungassa on kunnansihteerin paikka ollut pitkään täyttämättä. Virkaa hoiti tuolloin kunnanhallituksen puheenjohtaja Björn Rönnlöf muiden puuhiensa lomassa.

– Ilmoitin olevani käytettävissä. Ja se oli sitten siinä. Manner-Suomessa Lundströmin ratkaisua olisi kummasteltu. Ahvenanmaalla siinä ei ole mitään ihmeellistä.

– Sottunga on ihan oma maailmansa. Saariston tuiverruksissa selviytyminen on paljon vaikeampaa kuin steriili hallinnoiminen suojaisella mantereella.

– Koulussamme on nyt yhdeksän oppilasta ja kaksi opettajaa. Omat lapsenikin kävivät tämän koulun, kertoo koulun hallinnollinen johtaja Kerstin Lindholm ylpeänä.

Taija Eriksson hakee lapsenlapsilleen lisää lukemista. Kirjastosihteeri Svante Odmark palvelee.

– Meiltä löytyy kaikkea. Kauramaitoakin on viittä eri sorttia, kehuu kyläkaupan hoitaja Lotta Bäcksbacka-Karlsson.

– En ole ikinä halunnut päästä töissäni helpolla. Täällä on tultava toimeen jokaisen kanssa. Kaikki järjestyy, tavalla tai toisella, kun niin vain sovitaan. Se elämänasenne nappasi.

Kunnansihteeri on – tietysti – kirjoilla Sottungassa ja asuu viikot minitoimistonsa vieressä.

– Minulla on arkena 50 metrin työmatka toimistolleni – kesäisin paljain varpain nurmikkoa pitkin.

Vapaapäiviään ja lomiaan Lundström viettää paljon Ahvenanmaan toisella reunalla, kakkosasunnollaan Eckerössä.

– Pieni etäisyys saattaa joskus olla jopa eduksi tässä työssä.

Lähipalveluita ja turistinähtävyyksiä

Sottungan peruskoulussa, sen luokilla 1–7, aloitti nyt syksyllä kaikkiaan yhdeksän oppilasta. Päätoimisia opettajia on kaksi.

Koulun byrokraatiaa pyörittää – ilman opetusvelvollisuutta – Sottungan, Kökarin ja Föglön yhteinen koulutoimenjohtaja **Kerstin Lindholm**.

– Tämä koulu oli suljettuna oppilaspulan takia nel-

jän vuoden ajan, vuodet 2020–2024.

– Sitten tänne muuttaneet ruotsalaiset lapsiperheet pelastivat kaiken.

Joitakin vuosia sitten Ahvenanmaalla nähtiin outo ilmiö: koulupakolaisuus Ruotsista. Vanhemmat halusivat kasvattaa lapsensa itse kotiopetuksessa. Ruotsin laki ei sitä salli, Ahvenanmaan ja Suomen lait sallivat.

– Sitten sattui vähän hassusti. Lapset alkoivat vaatia, että heidän on saatava kavereita ja päästävä kouluun. Me sanoimme, että ”Välkomna!”, Lindholm kertoo ylpeänä.

Kunnalliselle päivähoidolle ei juuri nyt ole Sottungassa tarvetta.

Kunnan kirjastoa pyörittää osa-aikainen kirjastosihteeri **Svante Odmark**.

– On itsestään selvää, että kirjasto kuuluu jokaiseen kuntaan, siis tietysti myös Sottunga.

Odmarkilla on hoidettavanaan 5 000 teoksen kirjakokoelma. Kaukolainauskin onnistuu.

– Meillä on paljon viikoittaisia vakioasiakkaita. Lastenkirjat ovat erityisen suuressa suosiossa.

– Kesäisin myös turistit viihtyvät täällä oikein hyvin.

Kunnan asukkaat ja osa kesäasukkaistamme omistavat tämän oman kauppansa.

Sottungan hyvin varusteltua kyläkauppaa pyörittää **Lotta Bäcksbacka-Karlsson**.

– Rakastan lapsiperheitä, koska syövät paljon, kauppias kertoo pilke silmäkulmassaan.

Kyläkauppa on osuuskunta.

– Kunnan asukkaat ja osa kesäasukkaistamme omistavat tämän oman kauppansa. Se sitouttaa.

Vanhukset erityisessä suojeluksessa

Ahvenanmaan kunnat ovat kautta historiansa pitäneet erityisen hyvää huolta vanhuksistaan ja lapsistaan. Lähiyhteisö ei jätä haavoittuvassa asemassa olevia jäseniään yksin.

– Me suorastaan hemmottelemme omia ikäihmi-siämme ja lapsiamme, kunnansihteeri Kennet Lundström paljastaa.

– Niin kauan kun myös lapset ja vanhukset voivat meillä hyvin, tulevaisuutemme on turvattu.

Sottungan 101 asukkaasta yli 65-vuotiaita on 42. Kunnansihteeri ei mene tästä paniikkiin.

– Joskus täällä on myhäilty, että meillä ihmiset maksavat veronsa kiltisti, elävät vaatimattomasti ja pysyvät terveinä elämänsä loppuun saakka, koska muutoin kunta joutuisi konkurssiin.

Sairaanhoidaja palvelee sottungalaisia kahtena päivänä viikossa. Lääkäri käy kunnassa kerran kuukaudessa. Kiireellisissä tapauksissa hakeudutaan naapurikuntaan tai Maarianhaminaan – hätätilanteissa jopa helikopterilla.

Vanhusten kotihoidon kunta järjestää itse. Palveluasuntoja kunnassa sen sijaan ei ole.

Jos Sottungan vanhukset tarvitsevat ympärivuorokautista palveluasumista, Jomalan kunnan vetämä 13 kunnan yhtymä OASEN (”Keidas”; Oasen boende-och vårdcenter) palvelee.

Voiko käydä niin, että jo yksi ”kallis” vanhus horjuttaa koko Sottungan taloutta?

– Emme ikinä ajattele niin. Jokaisella, joka vanhenee tai sairastuu, on oikeus parhaaseen mahdolliseen hoitoon.

Pientä, mutta sitkeää

Sottungan elinkeinotoiminta on pienimuotoista mutta sitäkin sitkeämpää.

Kunnan suurin yksittäinen työnantaja on kunta.

Kun päätoimisen kunnansihteerin ja noin 15 osa-aikaisen työntekijän työpanokset lasketaan yhteen,

kunnan työllistävä vaikutus on yhteensä 4,5 henkilötyövuotta.

Tai, jos oikein tarkkoja ollaan: nyt syksyllä aloittaneiden kahden uuden päätoimisen opettajan kanssa kunnan työllistävä vaikutus on jo 6,5 henkilötyövuotta.

– Meillä on lisäksi pari pientä rakennusliikettä, kauppa, muutama maanviljelijä ja kesäisin oikein virkeä matkailuyritys, kunnansihteeri Lundström luettelee.

– Nyt jo eläkkeellä oleva putkimies-sähköasentaja hoitaa yhä suuren osan sen alan työtehtävistä.

Työttömiä Sottungassa ei ole.

– Minun tietääkseni meillä ei ainakaan juuri nyt ole yhtään virallista työtöntä.

Työmatkapendelöintiä pääsaarelle ja vaikkapa Maarianhaminaan ei juurikaan ole.

– Säännölliset päivittäiset työmatkat täällä saaristossa ovat hankalia. Lauttavuoroja on vähän, ja meiltä matka esimerkiksi pääsaarelle Långnäsän satamaan kestää runsaan tunnin. Siitä on ajomatkaa Maarianhaminaan vielä melkein toinen tunti.

– Kuntien yhteiset viranhaltijat tietysti reissaavat saarten välillä. Myös pastorimme käy säännöllisesti sekä Kökarissa että Föglössä.

Tulevaisuus – kuntaliitokset?

Ahvenanmaalla on edelleen 16 kuntaa.

Keskusteluja pakkoliitoksista käydään maakunnassa muutaman vuoden välein, mutta konkreettiset kuntaliitoshankkeet ovat kaatuneet kerta toisensa jälkeen.

Mitä Sottungan luottamusjohto ajattelee kuntaliitoksista?

Kunnanhallituksen puheenjohtajalla Björn Rönnlöfillä on kirkas näkemys oman kuntansa tilasta.

– Sottungalla ei ole mitään hätää. Kuntaliitos ei ole meidän juttumme. Ei ainakaan juuri nyt.

– Kunta ei ole meille pelkkä hallinnollinen organisaatio. Se on saartemme keskeisin yhteisöllisyyden rakenne. Ihmiset auttavat toisiaan. Ketään ei jätetä heitteille. Kunta on meille vain työkalu.

Rönnlöf silti seuraa maakunnan kuntaliitoskeskusteluja yhä kohteliaasti sivusta.

– Kuntaliitos, joka säilyttää nykyiset palvelumme ja mahdollisuuden paikalliseen päätöksentekoon, on tietysti tulevaisuudessa mahdollinen.

– Juuri nyt sellaista ei ole näköpiirissä. ▣

Kunta on verkostoitunut monin tavoin

Kunnansihteeri Kennet Lundström muistuttaa, että pienessä kunnassa kuntien välinen yhteistyö on kaiken a ja o.

– Sottunga ei tietenkään selviä kaikista velvollisuuksistaan yksin. Siksi kunta on verkostoitunut monin tavoin.

– Itsellensä liian isot asiat Sottunga hoitaa muiden

kuntien kanssa yhteisissä kuntayhtymissä tai yhteisillä viroilla.

Esimerkiksi rakennustarkastajan virka on yhteinen Vårdön kunnan kanssa. Sottunga maksaa tarkastajan palkasta 20 prosenttia.

Koulutoimenjohtajan virka puolestaan on yhteinen Kökarin ja Föglön kanssa.

Tekoäly tarvitsee henkilöstön tuen

Päättäjien on varottava epärealistisia odotuksia uusien ratkaisujen hyödyistä ja vaikutuksista.

Teksti ja kuva Jouni Lampinen

Konsulttiyritys KPMG:n asiantuntijat Karri Vainio ja Karita Niemelä puhuivat tekoälystä syyskuussa Kuntamarkkinoilla.

Konsulttiyritys KPMG:n digitalisaation asiantuntija **Karri Vainio** kertoo, että tekoäly luo merkittävän määrän erilaisia mahdollisuuksia julkiselle sektorille, myös kunnille.

– Iso kysymys on, miten voidaan siirtyä pienistä kokeiluista vaiheeseen, jossa levitetään hyviä ratkaisuja ja toimintamalleja, ja hyödynnetään niitä laajasti.

Tähän kaikkeen liittyy myös riskejä ja mahdollisia kompastuskiviä.

– Tekoälyn käyttöönottoon liittyvät kysymykset ovat usein moniulotteisia. Usein tarvitaan merkittäviä panostuksia teknologisten ratkaisujen lisäksi myös hyötyjen ja vaikutusten arviointiin, osaamisen kasvattamiseen ja toiminnallisten muutosten läpivientiin.

Ilmeisenä riskinä Karri Vainion mukaan on, että päättäjille syntyy epärealistisia odotuksia ratkaisujen hyödyistä ja vaikutuksista.

– Käyttöönoton edellyttämien panostusten mittakaavaa tai aikajännettä ei välttämättä ymmärretä oikein.

Karikoita voi olla

Tekoälyteknologian ja -ratkaisujen kehittyessä markkinoilla huijaa vauhtia, ei hyötyjen ja vaikutusten laaja ennakkollinen arviointi ole kaikissa tilanteissa mahdollista ennen käyttöönottoa koskevia päätöksiä.

– Tulisi olla kuitenkin selkeät kontrollimekanismit, miten ratkaisujen turvallinen ja lainsäädännön vaatimukset täyttävä käyttö

voidaan varmistaa.

Samalla on oltava suunnitellut toimintamallit sille, miten hyötyjä ja vaikutuksia seurataan käytön aikana.

Yksi tyypillinen karikko voi olla se, ettei ole riittävästi huomioitu ja ymmärretty sitä, mistä hyödyt todella syntyvät ja mitä niiden saavuttaminen edellyttää.

– Hyödyt syntyvät vain sitä kautta, että toimintamallit ammattilaisten, organisaation tai asiakkaan arjessa muuttuvat.

– Mikäli näitä muutoksia ei pystytä huomioimaan ja johtamaan suunnitelmallisesti, niin lähes aina teknologiset mahdollisuudet jäävät vajaalle käytölle. Tai sitten ratkaisuja käytetään tavoilla, joka voivat viedä tavoitteisiin nähden jopa päinvastaiseen suuntaan.

Priorisointikysymyksiä

Miten päästään tekoälyn suhteen mahdollisimman sujuvasti oikeasuhtaisiin ja rea-

listisiin tavoitteisiin?

– Tämä on ennen kaikkea johtamiskysymys, ja tämä edellyttää myös priorisointikykyä.

On priorisoitava, mihin teknologiaan panostetaan.

– On mietittävä, mitkä ovat niitä kohteita, joissa hyödyt ovat kaikista suurimmat ja vastaavat organisaation haasteisiin ja toiminnan tavoitteisiin.

– Ja on arvioitava, missä kohteissa ratkaisut ovat riittävän kypsiä ja niissä tunnistettavat riskit ovat pieniä tai hallittavia.

Ihmiset mukaan

Henkilöstön mukaan ottaminen muutokseen on erittäin olennaista. Tätä painottaa KPMG:n muutosjohtamisen asiantuntija **Karita Niemelä**.

– Henkilöstö tarvitaan aidosti mukaan kehittämiseen ja muutosten läpiviennin suunnitteluun. Henkilöstöä ei voi ajatella vain muutoksen kohteina. He ovat aidosti

sen tekijöitä ja toteuttajia.

– Muutosten suunnittelussa on varmistettava tavoitteiden selkeä viestintä. Samalla on mahdollistettava innostavan ja kehittämismyönteisen ilmapiirin syntyminen. Henkilöstöä on tuettava osaamisen kasvattamisessa ja mahdollisuuksien hyödyntämisessä, erilaiset lähtövalmiudet ja tuen tarpeet huomioiden, Niemelä lisää.

Yrittäjä näkee kunnilla tuhannen taalan paikan

Peter Vesterbacka kertoo, että kunnilla on tekoälyn aikakaudella upeita mahdollisuuksia.

Teksti ja kuva Jouni Lampinen

Peter Vesterbacka vieraili syyskuussa Kuntamarkkinoilla.

Espoolainen yrittäjä **Peter Vesterbacka** kertoo, miten kuntien ja hyvinvointialueiden on tartuttava tekoälyn viitoittaman aikakauden mahdollisuuksiin juuri nyt.

– Se, mistä pitäisi puhua enemmän on, että meillä on tosi iso murros meneillään. Meillä on tämä tekoäly ja voimme oikeasti tehdä asioita. Meidän on katsottava, mihin tämä maailma on menossa.

Vielä Suomessa ei ole herätty kunnolla tekoälyn mahdollisuuksiin, näkee Vesterbacka.

– Järjestelmät ovat olemassa sitä varten, että saisimme enemmän aikaan.

Julkisella sektorilla on käytössä järjestelmiä, jotka ovat saaneet julkistakin kritiikkiä niitä käyttäviltä ammattilaisilta. Yhtenä ratkaisuna voidaan esittää järjestelmän käyttäjien lisäkouluttamista.

– Mutta jos järjestelmä on surkea, ei se kouluttamalla parane.

Vesterbacka antaa esimerkkejä julkisissa palveluissa käytössä olevista tietojärjestelmistä, jotka eivät hänen mukaansa vastaa käyttäjien tai asiakkaiden tarpeisiin.

Hänen mukaansa esimerkiksi erilaisia oppilaitosten hallintajärjestelmiä sekä kodin ja koulun välisiä viestintävälineitä voitaisiin korvata paremmilla järjestelmillä.

Uuden järjestelmän rakentaminen on Vesterbackan mukaan nykyisin paljon nopeampaa kuin aiemmin.

– Sitä ei lasketa vuosissa, vaan viikoissa, tai jopa päivissä. Nyt pystymme tekemään ensimmäisen version järjestelmästä tunneissa ja sitä voidaan vähän parantaa joka päivä.

– Meidän pitää panostaa uusiin järjestelmiin. Laitetaan nämä kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion kaikki järjestelmät uusiksi, koska nyt se on helppoa.

Mutta jos tekninen kehitys mahdollistaa jatkuvasti uutta, niin mistä tietää, milloin on hyvä ottaa uusi järjestelmä käyttöön, Peter Vesterbacka?

– Oikea aika laittaa kuntoon on aina nyt, eikä huomenna. On tärkeää, että aloitetaan se duuni mahdollisimman nopeasti.

Eikä yksikään järjestelmä ole ikuinen.

– Virossa oli hyvä sääntö ainakin aiemmin, että mitään järjestelmää ei saa käyttää kymmentä vuotta pitempään.

– Osaamme tehdä nämä asiat Suomessa, niin miksi antaisimme esimerkiksi joillekin yhdysvaltalaisitoimijoille satoja miljoonia.

Tekemisen mahdollisuudet ovat olemassa eri puolilla Suomea.

– Kuntia on rohkaistava tekemään asioita itse, koska se ei ole enää vaikeata. Suomessa on ihan maailman parasta osaamista, mutta meillä pitäisi olla se maailman paras kunnianhimo.

Osaamme tehdä nämä asiat Suomessa.

PETER VESTERBACKA

■ Tunnetaan työstään Angry Birds -pelien parista

■ Maailman suurimman startup-tapahtuman Slushin perustajana

■ Yhdysvaltalainen aikakauslehti Time Magazine valitsi hänet maailman sadan vaikutusvaltaisimman henkilön listalle

■ Vesterbackan vuonna 2020 perustama koulutusyritys Finest Future ajautui konkurssiin keväällä 2026

Kuntalehti julkaisee lukijoiden mielipidekirjoituksia ja kommentteja.

Kirjoitus voi olla pitempi 2500-3000 merkkiä tai nasakka kommentti + otsikko esimerkiksi maksimissaan 600 merkkiä. Ota kantaa ajankohtaisiin aiheisiin, muiden kirjoituksiin tai tunnelmiin. Kuntalehdessä kirjoitetaan kunnioittavasti

hyviä tapoja, journalistin ohjeita ja lakia noudattaen. Toki lehtemme lukijat valistuneina kansalaisina eivät muuta tarjoakaan. Tervetuloa kirjoittamaan. Lähetä kirjoitus koko nimellä, tehtävällä tai tittelillä, mahdollisella puoluekannalla ja paikkakunnalla

varustettuna. Jos olet esimerkiksi valtuutettu, kerro puolueesi ja tehtäväsi.

Kirjoitukset lähetetään päätoimittajalle **tiina.ojutkangas@kuntalehti.fi**

Entä jos joka kolmas uusi hoivakoti, koulu ja päiväkotikoti rakennettaisiin puurunkoisena?

Julkisen rakentamisen ei tarvitse vain seurata markkinoita. Se voi näyttää markkinoille suuntaa ja vauhdittaa tulevaisuudessa tarvittavien ratkaisujen kehittämistä. Kuvitellaan hetki Suomea vuonna 2031. Vähintään 35 prosenttia uusista julkisista rakennuksista toteutettaisiin puurunkoisina. Ei siksi, että kaikki pitäisi rakentaa puusta, vaan siksi, että puuta käytettäisiin siellä, missä se tarjoaa hyvän ratkaisun. Mitä siitä seuraisi? Puurakentamisessa yhdistyvät monet tavoitteet, joita rakentamiselle nyt asetetaan. Puu varastoi hiiltä rakennuksen käyttöäin

ajan ja siten pienentää rakentamisen päästöjä. Teollinen esivalmistus puolestaan lyhentää työmaavaihetta ja tekee rakentamisesta tuottavampaa ja ennakoitavampaa. Kunnalle se tarkoittaa hallitumpia aikatauluja ja riskejä sekä parhaimmillaan tiloja nopeammin käyttöön. Kunnilla on myös mahdollisuus näyttää markkinalle suuntaa. Kun tulevista tarpeista ja tavoitteista kerrotaan riittävän ajoissa, yritykset uskaltavat kehittää tuotteitaan, kasvattaa osaamistaan ja investoida tuotantoon. Yksittäiset hankkeet eivät vielä luo riittävää näkymää tulevaisuuteen. Tarvitaan pitkäjänteistä ja ennakoitavaa kysyntää.

Teollisen puurakentamisen vahvistaminen tukisi myös elinvoimaa eri puolilla Suomea. Tuotanto, suunnittelu, tuotekehitys ja investoinnit voivat synnyttää työtä ja osaamista myös suurten kasvukeskusten ulkopuolelle. Suomesta löytyy jo osaamista, kapasiteettia ja hyviä esimerkkejä. Markkina ei kuitenkaan kehity, jos yritykset eivät pysty näkemään tilauskantaa muutamaa tarjouspyyntöä pidemmälle. Rakentamisessa ei kuitenkaan ole kyse vain hiilestä, euroista tai tuottavuudesta. Rakennamme tiloja ihmisille. Puutuoteteollisuuden teettämässä käyttäjätutkimuksessa puupäiväkotien vahvuuksiksi nousivat viihtyisyys, koettu sisäilma sekä akustiikka ja melunhallinta. Avoimissa vastauksissa niitä kuvattiin rauhallisiksi, kodinomaisiksi ja lämpimiksi ympäristöiksi. Samanlaisia viestejä olen kuullut hoivakotien johtajilta. Uuteen puiseen hoivakotiin muuttaneet asukkaat olivat kokee-neet, etteivät he tulleet laitokseen, he tulivat kotiin. Koulut, päiväkodit ja hoivakodit ovat rakennuksia, mutta ennen kaikkea ne ovat ihmisten arjen ympäristöjä. Siksi olisi hienoa nähdä seuraavassa hallitusohjelmassa yhteinen tavoite: vuoteen 2031 mennessä vähintään 35 prosenttia uusista julkisista rakennuksista toteutettaisiin puurunkoisina. Ei siksi, että kaikki pitäisi rakentaa puusta. Eikä siksi, että puu olisi oikea ratkaisu kaikkialle. Vaan siksi, että pitkäjänteinen tavoite antaisi markkinalle syyn kehittää parempia ratkaisuja, investoida ja kasvattaa osaamista.

SINI KOSKINEN
Johtava asiantuntija,
Puutuoteteollisuus ry, Helsinki

Kuntien parlamentaarisessa työssä laajempi tarkastelu on tarpeen: kriisikuntakriteereihin elinvoimaulottuvuus?

Kuntien parlamentaarinen tulevaisuustyö on menossa ja tuntuu, että kaikilla on omat mielipiteensä työstä ja sen tavoitteista. Puolueet, kuntajohtajakollegat, luottamushenkilöt ja muut tahot virittävät suhtautumistaan työhön ja mahdolliseen lopputulokseen. Olen itsekin yrittänyt muodostaa näkemystä asiaan, jossa tuntuu olevan monta puolta. Kuntaliitokset, kuntien yhteistyön lisääminen sekä erilaiset kuntatypit vilisevät työkalupakissa. On ollut järkevää nostaa tämä teema esille, koska kaikki varmasti olemme samaa mieltä siitä, että kuntien eriytyminen on alkanut jo aikaa sitten ja voimistuu edelleen. Kovat faktat näyt-tävät vahvasti suuntaa siihen. Kuntajohtajapäivillä yksi päätee-moista käsitteli tätä dilemmaa. Mieleeni jäi erityisesti keskustelu, jonka haluan tässä kir-joi-tuksessani nostaa esille. Kollegani ehdotti kriisikuntakriteerien täydentämistä elinvoimakriteereillä ja olen sitä ajatusta jalosta-nut päässäni.

Kannatan tätä erinomaista ehdotusta ja tarkastelun suuntaa, jossa kuntien tilanteeseen voitaisiin tarttua jo aiemmassa vai-heessa ennen kuin peruuttamaton tilanne kriisikuntakriteerien täyttymisen jälkeen tuntuu jo toivottomalta. Pakkoliitokset ovat vaikea tilanne, jossa yleensä kärsii koko seutukunta. ELINVOIMAKRITEERIT VOISIVAT olla jo esille nostettujen kaltaisia; esi-merkiksi oppilasmäärä, syntyvät lapset ja kuolleisuus (huolto-suhde) sekä ulkoisten investointien osuus. Nämä nyt vain ensimmäisinä avauksina. Toivon kasvavaa keskustelua aiheen ympärillä. Kiitos Kuntaliitolle jo skenaario-tarkastelusta, josta on hyvä virittää ajatuksia yhteiseen, tärkeään tarkasteluun. **EMILIA SAVOLAINEN**
Pieksämäen kaupunginjohtaja

YHTEINEN SUUNTA

Valtakunnallinen yhdyspintaseminaari

1.12.2026 klo 8.30–15.30 • Kuopion kaupunginteatteri

Miltä näyttää yhteinen suuntamme tulevaisuuteen?
Miten megatrendit muut-tavat yhteiskuntaa ja kotiin tuotavia palveluja? Millaista yhteistyötä tarvitsemme tulevaisuudessa?

Puhujina muun muassa
Anna-Kaisa Ikonen,
kunta- ja alueministeri
Elina Hiltunen,
futuristi ja tietokirjailija

Maksuton tapahtuma – paikkoja rajoitetusti.
Lue lisää ja ilmoittaudu mukaan:

Seminaarin etkot 30.11. Kuopion kaupunginteatterissa.

Yhteistyössä mukana:

Kommunmarknaden

7 000 x KIITOS!

Tavataan ensi vuonna Messukeskuksessa 15.-16.9.2027 Kuntamarkkinat ja Hyvinvointialuemarkkinat -tapahtuman merkeissä.

Suomen tuleva menestys ja hyvinvointi perustuu koulutuksen tasoon

Yhteiskunta, jossa yhä useampi nuori ei ymmärrä lukemaansa riittävän hyvin, ei hallitse peruslaskutaitoja eikä pysty opiskelemaan jatko-opinnoissa ilman merkittävää tukea on tuhon oma. Suomen heikentyneet PISA-tulokset ovat syystäkin herättäneet paljon keskustelua. Kyse ei ole pelkästä kansainvälisestä vertailusta, vaan siitä, oppivatko lapsemme ja nuoremme ne tiedot ja taidot, joita elämässä, työelämässä ja yhteiskunnassa tarvitaan.

Suomi on rakentanut hyvinvointinsa ja tulevaisuutensa osaamisen varaan, sillä meillä ei ole suuria luonnonrikkauksia, joiden varaan menestys ja kasvu rakentaa. Tärkein voimavaramme on ollut sivistys, koulutus ja halu oppia. Oppimistulosten heikkenemiseen ei pidä suhtautua olankohautuksella.

KOULUN PERUSTEHTÄVÄ ON opettaa. Sen vuoksi meidän on uskallettava arvioida kriittisesti myös viime vuosien kehitystä. Oppilaiden tulee oppia lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan niin hyvin, että he pärjäävät seuraavalla luokka-asteella ja myöhem-

”

Siksi vanhempien kielitaidon tukeminen on tärkeää myös lasten koulumenestyksen kannalta

min elämässä. Hyvät tavoitteet eivät yksin riitä, jos perustaidot jäävät puutteellisiksi.

Tarvitsemme kouluun työrauhaa, perinteisiä työvälineitä, enemmän lähiopetusta, opettajille mahdollisuuden keskittyä opettamiseen sekä riittävän korkean vaatimustason. Oppiminen vaatii myös ponnistelua. Lapsille ja nuorille ei tehdä palvelusta, jos heidän annetaan edetä luokalta seuraavalle ilman, että keskeiset tiedot ja taidot ovat hallussa.

Lukemisen merkitystä on syytä korostaa entistä enemmän. Jos lukutaito heikkenee, vaikeutuu samalla lähes kaiken muun oppiminen. Kirjat, tarinat, tietotekstit ja monipuolinen lukeminen kehittävät paitsi kieltä myös ajattelua ja kykyä ymmärtää ympäröivää maailmaa. Painetut kirjat ja kirjastossa käynnit osaksi koulunkäyntiä.

KESKUSTELUSSA KESKITYYTÄÄN usein siihen, mitä koulussa tapahtuu. Yhtä tärkeää on kuitenkin tarkastella kotien roolia. Vanhempien kiinnostus lapsen koulunkäyntiin, läksyissä auttaminen ja lukemiseen kannustaminen näkyvät tutkitusti oppimistuloksissa. Koulun ja kodin välinen yhteistyö on yksi tärkeimmistä lapsen oppimista tukevista tekijöistä.

Pääkaupunkiseudulla monessa koulussa merkittävä osa oppilaista tulee perheistä, joissa suomi tai ruotsi ei ole kotikieli. Siksi vanhempien kielitaidon tukeminen on tärkeää myös lasten koulumenestyksen kannalta. Kun vanhemmat pystyvät seuraamaan koulun viestejä, keskustelemaan opettajien kanssa ja tukemaan lapsiaan koulutyössä, kaikki hyötyvät. Kielitaito vaikuttaa myös kotoutumiseen.

PISA-tulokset eivät ole syy etsiä syyllisiä, mutta ne ovat punainen varoitusvalo, joka pakottaa miettimään sitä, mitä pidämme tärkeänä. Suomen menestys tulevaisuudessa riippuu meidän kyvystä palauttaa oppiminen, sivistys ja osaaminen jälleen koulutuspolitiikan keskiöön.

TIINA ARLIN

Kaupunginvaltuutettu Vantaa (kesk.)
Eduskuntavaaliehdokas Uusimaa

Palautetaan kiinteistökauppojen väliaikainen verovapaus

Suomen kunnat ovat suurten taloudellisten ja rakenteellisten haasteiden edessä. Kasvun turvaamiseksi tarvitaan riittävästi kohtuuhintaisia asuntotontteja, rakennettua infrastruktuuria ja hyvin suunniteltuja viheralueita.

Kuntien ja yksityisten maanomistajien väliset strategiset maaneuvottelut ajautuvat silti usein umpikujaan, pitkittyvät ja pahimmassa tapauksessa jäävät toteutumatta. Syitä voi toki olla monia, mutta yksi selkeä jarru on valtion luovutusvoittoveron taloudelliset vaikutukset.

Siksi olisi aiheellista ottaa jälleen käyttöön väliaikainen verovapaus maan myynissä kunnille.

Kokemukset puhuvat selvää kieltään. Joka kerta, kun verohelpotus on otettu käyttöön, markkinat ovat saaneet välittömän piristysruiskeen. Aiemmin lukkiutuneet neuvottelut ovat muuttuneet vapaaehtoisiksi, nopeiksi kaupoiksi, koska myyjän taloudellinen kynnys on poistunut. Verovapauden viimeisestä soveltamisesta on nyt kulunut yli vuosikymmen, ja siksi tällaisen toimenpiteen harkitseminen uudelleen on tarpeen.

Nämä esimerkit todistavat, että markkinat reagoivat voimakkaasti taloudellisiin kannustimiin ja että kunnat voivat turvata strategisesti tärkeän maan oikeaan aikaan, kun valtio antaa niille oikeat välineet.

KUNTALIITTO ON myös pitkään kannattanut tätä mallia. Liiton linjausten mukaan terveen kunnallisen maapolitiikan kannalta optimaalisinta on, että kunta omistaa maan ennen asemakaavoituksen aloittamista. Se on ehdottomasti tehokkain tapa hillitä tonttien hintojen hallitsematonta nousua kasvukeskuksissa ja torjua epätervettä maaspekulaatiota.

Kun kunta omistaa raakamaan, kaikkia asukkaita ja maanomistajia voidaan kohdella yhdenvertaisesti sen sijaan, että yksittäiset yksityiset toimijat saavat valtavia voittoja pelkästään sen vuoksi, miten kaavoitusmonopolin rajat sattuvat piirtymään.

Kyse on lisäksi paljon muustakin kuin asuntorakentamisesta. Uudesta kaava-alueesta varataan yleensä 30–80 prosenttia yleisiin tarpeisiin: kaduille, kouluille, puistoille ja virkistysalueille. Kuntien pakottaminen kalliisiin, pitkittyneisiin ja ristiriitaisiin lunastusprosesseihin näiden elintärkeiden alueiden turvaamiseksi on verovarojen tuhlausta. Vapaaehtoiset kaupat, joita tuetaan valtion verohuojennuksilla, ovat huomattavasti sujuvampi ja nopeampi tie eteenpäin.

Kuntien kassavirrat ovat rajalliset, ja vaikka pysyvä 80 prosentin oletetun hankintamenon huojennus sinänsä tukee kuntien maanhankintaa, se ei yksin riitä. Ottamalla uudelleen käyttöön määräaikaisen, täydellisen verovapauden kunnille tehtävälle maanmyynnille valtio voi yksinkertaisin keinoin antaa paikallisille päättäjille heidän tarvitsemansa työkalun.

Määräaikainen verovapaus kunnille tehtävässä maanmyynissä on verrattain yksinkertainen keino vauhdittaa kaupankäyntiä, ja se sopisi erinomaisesti seuraavan hallituskauden alkuun.

Stefan Svenfors
Kunnanjohtaja, Pedersöre

”

Kunnat tarvitsevat maata asuntotontteihin ja palveluihin.

Valitse auktorisoitu tilitoimisto!

Parhaat tilitoimistot löytyvät auktorisoitujen tilitoimistojen listasta:

taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot

talous-
hallintoliiton
auktorisoina

MIKÄ ON KUNTAKOULU?

■ **Kuntalehden** oma koulu auttaa päättämään. Koulussa kerrataan kuntien luottamushenkilöiden tarvitsemia perustietoja.

■ **Kerromme** esimerkiksi siitä, mikä on valtuuston

puheenjohtajan rooli ja miten valtuustoryhmissä toimitaan.

■ **Kuntalehti haastattelee** konkareita ja pyytää parhaita vinkkejä hyvään päätöksentekoon.

■ **Kokeneilta** kuntapoliitikoilta saamme tietoa siitä, miten valtuustossa voi osallistua

rakentavan paikallispolitiikan tekemisessä.

■ **Luvassa on** siis oikeata tietoa ja hyviä vinkkejä paikallispolitiikkaan.

10 kysymystä datakeskushankkeista

Kuntalehden kuntakoulussa opetetaan, mitä kunnan on tiedettävä sitä koskevasta datakeskushankkeesta.

Teksti ja kuva Jouni Lampinen

Nämä kymmenen kysymystä kunnan on syytä kysyä datakeskushankkeeseen aikovalta ennen tontin varausta, Finnish Consulting Groupin johtava asiantuntija **Roni Järvensivu** sanoo.

Datakeskukset houkuttelevat kuntia miljardi-investointilupauksilla, mutta jokaisen tapauksen kohdalla on hyvä avata systemaattisesti todellisuutta.

Ensimmäiseksi on syytä selvittää, kuka on hankkeen takana.

– Varsinaisen loppukäyttäjän selvittäminen saattaa olla haastavaa, mutta avoimella keskustelulla asia tyypillisesti ratkeaa.

Toiseksi on hyvä tietää, mitä alueelle on todella aikomuksena rakentaa.

– Jos rakennuksia tulee useita, hanke sitoo kunnan resursseja vuosiksi eteenpäin.

Onko riittävästi sähköä?

– Tämä on hankkeen kannalta olennainen kysymys. Jos ei ole sähköä, niin ei tule hanketta. On selvítettävä, onko sähkökapasiteetin saatavuutta arvioitu vain yleisellä tasolla. Alustava liityntäkysely tai verkkokiikarissa näkyvä kapasiteetti ei vielä tarkoita, että hankkeelle olisi riittävästi sähköä.

Sopimus kuntoon

Neljänneksi voi olla hyvä arvioida, miten tontti sopii hankekonaaisuudelle?

– Onko tontin lähellä jotain herkkää, joka tarvitsisi puskurivyöhykkeitä. Onko selvitetty, mistä tontille liitytään. Sitäkin on hyvä miettiä, mitä muuta sinne tontille estetään toteutumasta, jos varataan kymmeneksi vuodeksi tontti ja datakeskushanke ei toteudu.

Mitä hankkeen luvitus ja kaavoitus edellyttävät?

– Kaavoituksessa pitää pystyä arvioimaan hankkeen vaikutuksia, Järvensivu jatkaa.

Kuinka suuri on kunnan oma investointi ennen ensimmäistä veroeuroa?

– Olennaista on miettiä, missä vaiheissa eri kustannukset kohdistuvat kunnan maksettavaksi.

– Ja voidaanko niitä periä sitten hanketoimijalta. Sopimukseen voidaan tehdä ehtoja, että hanketoimija maksaa x-osuuden rakentavasta ympäristöstä tai infrasta. Kunnan kustannukset syntyvät usein ennen kuin hankkeen toteutuminen on varmaa.

Seitsemäntenä kysymyksenä on, miten monta euroa kunta hankkeesta saa?

– Arvioikaa kunnan nettohyötyä, eikä vain hankkeen investointiarvoa.

Syntykö paikallisia työpaikkoja ja elinvoimaa?

– Se näkyy jo joissain kunnissa, että jo rakentamisvaiheessa tulee huomattava ihmismäärän lisäys. Tuhansia ihmisiä saattaa tulla rakentamaan useiksi vuosiksi näitä datakeskuk-

sia. Kuinka moni jää rakentamisvaiheen jälkeen kuntaan töihin?

Listalla yhdeksäntenä kysymyksenä on, mitä vaikutuksia hankkeella on ja voidaanko niitä hallita?

– Veden riittävyys on yksi asia. Tarvittavat vesimäärät riippuvat täysin siitä, minkälaisia teknikoita on valittu. Ja jos näitä ei ole alkuvaiheessa kysytty, se voi tulla yllätyksenä, että ei ehkä riitäkään se talousvesimäärä, mitä on mahdollista nykyisellä infralla tuottaa.

Liikennemääristä lähtien on monia asioita, jotka on huomioitava.

– Varhaisessa vaiheessa tunnistettu riski on suunnittelukysymys. Moniin näistä kohdista löytyy yksinkertaisiakin ratkaisuja.

Kymmenes kysymys on, millä ehdoilla tontti kannattaa varata?

– Kannattaisin sitä, että varaukset ovat määräaika- ja niihin sisältyy välitavoitteita. Kunnan ja toimijan väliset ehdot tulee olla selkeät ja kunnalle mahdollisimman vähäriskiset.

– Ottakaa apua, jos tuntuu, että nämä eivät ole sellaisia asioita, joita pystyy yksin selvittämään tai ratkaisemaan omin voimin, kannattaa hyödyntää esimerkiksi lakiasiantuntijoita tai konsultteja, Järvensivu muistuttaa.

Sali oli tupaten täynnä, kun Roni Järvensivu puhui datakeskushankkeista syyskuussa Kuntamarkkinoilla.

Me pilotoimme nivelbussit, että miten ne soveltuvat meidän ympäristöömme, Turun joukkoliikennejohtaja Jari Paasikivi kertoo.

Joukkoliikenne kiinnostaa turkulaisia

Turun joukkoliikennejohtajan mukaan matkustajamäärien kasvu haastaa Fölin harkitsemaan telilinja-autojen korvaamista nivelbusseilla jo ennen kuin raitiotie valmistuu.

Teksti Esko Pihkala **Kuvat** Lennart Holmberg

JARI PAASIKIVI

■ Turun joukkoliikennejohtaja

■ 46-vuotias diplomi-insinööri

■ Työkokemusta joukkoliikenteen järjestämisestä ja kehittämisestä sekä kunnalliselta että yksityiseltä sektorilta

■ Waltti Solutionsin ja LS-Liikennelinjojen entinen toimitusjohtaja

■ Kymmenen vuoden kokemus myös VR:ltä erilaisista asiantuntijajohdajatehtävistä

■ Asuu Salossa

Turku teki viime toukokuussa raitiotien toteuttamis-
päätöksen tilanteessa, jossa joukkoliikenteen kulkuta-
paosuus on kaupungissa jo valmiiksi kovassa kasvussa.

Turun joukkoliikennejohtaja **Jari Paasikivi** kertoo, että Turun seudun joukkoliikenteen Fölin matkustajamäärät kasvoivat alkuvuonna noin 9,5 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Siitä on kiittäminen Fölin viime vuoden heinäkuussa tekemää runkolinja-uudistusta. Suurimmaksi muutokseksi Fölin historiassa mainittu uudistus kasvatti Föli-liikenteen määrää Turun seudulla noin 20 prosenttia, joten matkustajamäärien kasvu oli odotettua.

Paasikivi toteaa, että ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella runkolinjauudistus on ollut onnistunut.

– Uudistus on vastannut siihen, mitä me sillä haimme. Saimme selkiytettyä linjastorakennettamme. Tavoitteena oli palvelutason parantaminen eli tasapuolistaminen. Se, että joukkoliikenne olisi Turun seudulla aito vaihtoehto kaikkina vuorokau-

denaikoina eikä vain työmatkaliikenteen piikkivurojen aikaan, Paasikivi muotoilee.

Runkolinjauudistus oli Turun sisäisen linja-autoliikenteen perusteellinen uudelleenjärjestely, jossa linjanumerot ja -reitit muuttuivat ja pysäkki-infraa päivitettiin.

”

Uudistus on vastannut siihen, mitä me sillä haimme.

Uuden linjaston tukirankoina toimivat runkolinjat, linjat 1–10. Niiden liikennöintiväli on ajoittain niin tiheä, että pysäkillä voi mennä sen suuremmin kelloa tai aikataulua vilkuilematta.

Järjestelmän uutuus on kehärunkolinja 10, jonka reitti kulkee kehämäisesti kaupungin ympäri. Paasikiven mukaan kehärunkolinja on luonut kaupungin sisälle

nopeita uusia poikittaisia yhteyksiä. Se synnyttää paljon uusia matkavaihtoehtoja, koska kehärunkolinjalla voi siirtyä poikittain kaupunginosasta toiseen kulke-
matta keskustan kautta tai kulkea yhden runkolinjan reitiltä toiselle ja tehdä vaihdon.

Paasikivi arvelee, että matkustajamäärien kasvu jat-

kuu, kun matkustajat oppivat ajan myötä liikkumaan runkolinjaston sisällä paremmin uusia yhteyksiä hyödyntäen ja vaihtoja tehden.

- Asiakkaat eivät ole vielä varmaan oppineet kaikkia meidän vuoroja ja sitä, että Fölin vaihtoja voisi tehdä nyt muuallakin kuin vain Turun keskustassa Kauppatorilla, Paasikivi sanoo.

siihen, miten me vuorojamme ajamme, Paasikivi muistuttaa.

Tampereen kokemuksista tiedetään, että kaupungin muuttuessa ratikkatyömaaksi sen normaali elämänrytmi menee pahasti sekaisin. Paasikiven mukaan raitiotien rakentamisvaiheen vaikutuksia Fölin linja-autoliikenteeseen ei pääse pakoon, mutta se on vain elämää.

- Kaupunkiympäristö muuttuu koko ajan. Jos pääkatuja on poissa pelissä, niin totta kai se vaikuttaa meidän linja-autoliikenteeseemme, mutta en minä ala heittää pyyhettä kehään jo etukäteen. Me valmistaudumme siihen omassa suunnittelussamme. Kyllä me tästä selviämme, Paasikivi vakuuttaa.

Kalustohankinta harkinnassa

Föli reagoi kasvaneisiin matkustajamääriin jo touko-kesäkuun vaihteessa tuomalla liikenteeseen kokeiluun neljä sähköistä nivelbusia.

Matkustajamäärien odotetaan Turussa kuitenkin kasvavan seuraavat seitsemän vuottakin. Selvittääkö siitä nykyisellä kapasiteetilla vai täytyykö Fölin tehdä uusia kalustoinvestointeja ennen kuin raitiotie tulee helpottamaan matkustajapainetta?

Paasikiven mukaan se on asia, joka on Fölin suunnitteluosaston pöydällä.

- Minulla ei ole kysymykseen valmista vastausta, mutta matkustajamäärien kasvu haastaa meidät. Meidän on mietittävä, milloin meidän on tihennettävä vuorokiertoa ja milloin on järkevää kasvattaa kalustokokoa.

Tehty neljän nivelbussin hankinta on Paasikiven mukaan kokeilu, jossa Föli kerää nivelbusseista koke-

muksia Turun oloissa. Pilotissa ovat mukana Turun Kaupunkiliikenne yhdellä ja Nobina kolmella nivelbussilla.

- Me pilotoimme nivelbussit, että miten ne soveltuvat meidän ympäristöömme, meidän kaduillemme ja meidän talveemme, ettemme olisi vain konsulttiselvitysten varassa. Meillä on edessämme kalustovalinta, jossa telibusseja mahdollisesti korvataan nivelbusseilla.

Jos kalustovaihdos realisoituu, milloin nivelbusseihin siirtyminen alkaa?

- Uuteen kalustoon siirtymistä yleensä rytmittää liikennöintisopimustemme kesto. Meillä on useampi sopimus katkolla 2030-luvun vaihteessa. Ehdimme kokeilla nivelbusseja käytössä parin vuoden ajan ennen kuin ne alkavat päättyä, Paasikivi selventää.

Mikäli nivelbussit osoittautuvat toimivaksi ratkaisuksi, niitä voidaan Paasikiven mukaan alkaa hankkia jo ennen kuin raitiotien liikennöinti alkaa vuonna 2033.

Suunta tulevaisuuteen

Paasikivi ei usko, että Turun raitiotie söisi kumipyöräliikennöitsijöiltä leivän Varsinais-Suomessa.

Hän toppuuttelee, että Turulla on vasta päätös yhdestä raitiotielinjasta. Olkoonkin, että Varissuolta Kupittaa ja Kauppatorin kautta Pernoon kulkeva linja 3 on kaupungin vahvin bussilinja, jonka raitiotie jatkossa korvaa.

- Muilta osin meidän joukkoliikennejärjestelmäsämme kuljetaan edelleen linja-autoilla. Jos joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien kasvua, niin muutos ei välttämättä ole linja-autoliikenteen kannalta radikaali. Tampereellakin joukkoliikenteen kulkutapaosuudet nousivat ratikan myötä todella merkittävästi, Paasikivi huomauttaa.

Paasikiven oma näkemys on, että Turku välttämättä tarvitsi suurikapasiteettisen joukkoliikennetähtäimen, ratikan tai superbussin. Se, että olisi jatkettu eteenpäin nyky-

sillä bussirakenteilla, ei ollut vaihtoehto.

Valinta oli raitiotie.

- Mielestäni tärkeintä on se, että Turku päätti suunnasta. Nyt meillä on raitiotiepäätös kulmakivenä, joka antaa suuntaviivat sekä kaupungin joukkoliikenteen kehittämiseen että Turun koko kaupunkikehitykseen. Päätös määrittää kaupungin koko tulevaisuuden suunnan, Paasikivi tiivistää. ■

Keravalla on paljon hyvää, ja sitten on asioita, jotka häiritsevät jonkin verran, pohtii Jari Kortelainen.

PALUUMUUTTAJAT

Paluumuuttaja miettii jo uutta paluumuuttoa

Muutto takaisin Keravalle tuntui aluksi hienolta, mutta nyt Jari Kortelainen pohtii paluuta Lahteen.

Teksti ja kuvat Jouni Lampinen

PALUUMUUTTAJAT

- Jari Kortelainen, ollut taas keravalainen vuoden 2025 kesäkuusta alkaen
- Keravan kaupunki
- Asukasluku vajaat 39 000

Se oli henkisesti raskasta, kun ei ollut kavereita.

Kuntalehden Paluumuuttajat-sarjassa päästään tällä kertaa Keravalla asuvan **Jari Kortelaisen** matkaan.

Kortelainen asui tasan kaksi vuotta Lahdessa ennen kuin hän palasi Keravalle.

- Palasin ilomielin Lahdesta tänne.

Minkä takia alun perin muutit pois Keravalta, kun sitten teki mieli palata näinkin nopeasti takaisin, Jari Kortelainen?

- Vuosi 2023 oli käänteentekevä. Vuoden aikana tapahtui kolme isoa asiaa, joista ensimmäinen oli omakotitalon myynti.

Hän oli asunut samassa kodissa yli 30 vuoden ajan Keravan Saviolla.

Toinen iso asia oli muutto Lahteen. Tätä ennen hän oli asunut yhtäjaksoisesti Keravalla vuodesta 1979 alkaen.

Kolmas iso asia oli se, kun Kortelainen jäi eläkkeelle oltuaan reilun 42 vuoden ajan Tullin palveluksessa. Viimeiset vuodet hän toimi tulliylitarkastajana ja Tullikoulun opettajana.

Liikunta henkireikänä

Lahdessa asuessaan Kortelainen ajoi säännöllisesti Keravalle.

- Kävin vähintään kaksi kertaa viikossa Keravan uimahallin jumppatunneilla. Kun Keravan uimahalli

avattiin -82, niin siitä lähtien aloin käymään uimahallin jumpissa.

Liikunta on sydämen asia Tullin entiselle virkamiehelle.

Kortelainen lupasi ennen Lahteen muuttoaan jopa Keravan uimahallin esimiehelle, että uimahallia ja sen toimintaa hän ei jätä.

Hän piti sanansa.

- Olen varmaan yksi pitkäaikaisimpia kävijöitä näissä uimahallin jumpissa. Välillä olen tuurannut vakituisia vetäjiä.

Liikunnasta Kortelainen saa voimaa ja sitä voimaa hän on saanut lukemattomia kertoja juuri Keravan uimahallista.

- Tämä on edelleen minulle sellainen henkireikä.
- Jos on henkisiä paineita jostakin, se on auttanut, kun on harrastanut aktiivisesti liikuntaa. En osaa jäädä paikoilleen ihmettelemään.

Ja jos esimerkiksi liikunnan jälkeen jää aikaa, hän lukee usein kirjoja iltaisin.

Keravan uimahallilla, siihen liittyvällä toiminnalla ja ihmisillä, oli vaikutuksensa, kun Kortelainen päätti muuttaa takaisin Lahdesta Keravalle.

Myös saunominen on tärkeää Kortelaiselle.

- Saunomisen suhteen olen saunahullu.

Vantaalla leikitään

Perhe on tärkeä Jari Kortelaiselle.

– Tyttäreni asuvat Vantaalla. Olen heistä kovin ylpeä. Olen heidän kanssaan tekemisissä viikoittain.

Kahden aikuisen lapsen isä on myös isoisä.

– Toisella tyttärelläni on marraskuussa kaksi vuotta täyttävä tytär. Olen lapsenlapselleni paappa.

– Haluan ohjata lapsenlastani uinti- ja juoksuharrastuksiin. Olen tyttärelleni sanonut, että haluan olla kasvatustyössä sitä kautta mukana. Lapsilla pitää olla harrastuksia.

Jos on Keravan uimahalli tärkeä Kortelaiselle, niin sitä on myöskin Tuusulanjärvi ja sitä ympäröivät juoksumaastot.

Tuusulanjärvi sijaitsee Keravan naapurien, Tuusulan kunnan ja Järvenpään kaupungin, alueilla.

– Juoksen järven rannalla. Juoksen Järvenpäähän ja takaisin Keravalle. Siitä tulee sellainen mukava parinkymppin lenkki.

Täysiä maratoneja Kortelainen juoksi yhteensä sata kappaletta vuosina 1984–2016. Näitäkin juoksuja varten Tuusulanjärvi toimi aikoinaan mainiona harjoittelupaikkana.

– 30 vuoden ajan kokoonnuimme Keravan kirjastolle ja kiersimme Tuusulanjärven ympäri. Siinä tuli se 30 kilometrin lenkki. En tarvinnut sen kummempaa harjoittelua täysille maratoneille.

Työn tähden

Kortelainen muutti vajaan 50 vuotta sitten ensimmäisen kerran Keravalle.

– Muutin töiden takia. Pääsin vanginvartijaksi Keravan nuorisovankilaan.

Sitä ennen hän oli asunut ja viihtynyt Rautavaaran kunnassa Pohjois-Savossa.

– Toimin vartijana kaksi ja puoli vuotta.

Keravalla ei ole yhtään järveä, mutta muuten kaukipunkki tuntui pitkään juuri oikealta.

– Kun muutin Rautavaaralta, pienestä käpykylästä, tänne ihmisten ilmoille, niin Kerava tuntui ihanalta viherkaupungilta, joka veti puoleensa. Viihdyin erittäin hyvin täällä.

Kerrostaloja riittää

Lahdessa asuessaan Kortelainen mietti usein Keravan hyviä puolia.

Keravalle palattuaan Kortelainen tajusi, että asiat eivät ole Uudellamaalla sijaitsevassa kaupungissa ennallaan.

– Havahduin, että tämä ei olekaan enää sellainen viherkaupunki. Viheralueita ei ole samassa suhteessa kuin ennen.

Uusia kerrostaloja nousee keskusta-alueella ja viherää katoaa pois, hän näkee.

– Täällä on jo paljon kerrostaloja ja lisää tulee.

Kortelainen on tiedostanut jo pitkään, että Keravalla on lentomelua. Mutta nyt Keravalla Kalevan kaupunginosassa asuessaan hän kiinnittää lentomeluun aiempaa enemmän huomiota.

– Lahdessa ehdin jo tottua siihen, että ei ole lentomelua. Yllättävän paljon lentomelua Keravalla on, ja heräilen siihen välillä.

Reservin kapteeni koki pitkään, että Keravalla oli sellaista yhteisöllisyyttä, joka lisäsi asumisviihtyvyyttä. Jokin on muuttunut tämän kokemuksen suhteen, hän myöntää.

Kortelainen arvioi, että nopeasti kasvavassa Keravan kaupungissa ei koeta yhteyttä toisiin ihmisiin samalla tavalla kuin ennen vanhaan.

Paluumuuttaja miettii nyt paluumuuttoa.

– Täytyy rehellisesti tunnustaa, että paluumuutto Lahteen ei ole poissuljettu.

Päijät-Hämeessä sijaitsevan Lahden järvimaisemat vetävät osaltaan puoleensa.

– Siellä on paljon järviä. Ja Lahdessa on useita uimahalleja, jotka tarjoavat erilaisia saunavaihtoehtoja. Pajulahteen olisi lyhyt matka, ja se sopisi erinomaisesti minulle avantouinnin ystävänä.

– Hiihtämisen, juoksemisen ja ylipäätään liikunnan suhteen Lahti tuntui oikein hyvältä. Lahti on urheilukaupunki. Tykkään seurata jääkiekon SM-liigaa ja jalkapallon Veikkausliigaa Lahdessa.

Eikä Kortelaisen kiinnostus rajoitu pelkkään urheiluun. Hän huomauttaa Lahdessa olevan paljon muutakin tarjontaa, joka vetää puoleensa.

– Käyn useamman kerran vuodessa Lahden Sibelius-talon ja Lahden kaupunginteatterin kulttuuritahtumissa.

”Kiikaroin omistusasuntoa”

Kortelainen myöntää, että Lahden kohdalla tilanne on vähän sama kuin oli Keravan suhteen. Kun on jostain muuttanut pois, niin sitten sitä alkaakin jollain tavalla ikävöimään.

– Kiikaroin omistusasuntoa. Muutan sitten vähän kauemmas, jos täältä Keski-Uudeltamaalta ei löydy sopivaa luontokohdetta. Minulle merkitsisi paljon, että ikkunasta näkyisi vettä.

– Maaseutuja ja vesistöjä ihannoivana haluan väljyyttä ja luontoa.

Muutto kauemmas omista lapsista ei olisi kivaa, Kortelainen myöntää. Toisaalta hän laskee, että ajallisesti matka ei kestä pitkään, kun ajaa Lahdesta Keravalle tai Vantaalle.

Mieluista asuinpaikkaa miettiessään Kortelainen arvostaa luontonäkymien lisäksi ystävällisiä palveluita ja ihmisiä.

Kouluarkea kokemassa

Entisellä Tullikoulun opettajalla on ollut hyvä näköala paikka keravalaisen lasten ja nuorten arkeen koulujen kautta.

Hän on tehnyt koulunkäyntiohjaajan ja opettajan tuuraushommia kolmessa eri keravalaiskoulussa viime vuosina.

Rautavaaran kunnassa aikoinaan kansakoulun ja keskikoulun käynyt Kortelainen ei ajattele, että nyky-nuorilla olisi helpompaa kuin ennen vanhaan.

Jari Kortelainen nauttii juoksemisesta kotikulmillaan.

”

Ehdin jo tottua siihen, että ei ole lentomelua.

Päinvastoin, hän näkee kouluarjen monin tavoin vaativana sekä aikuisten että lasten kannalta.

Pisa-tuloksien julkistamisen yhteydessä on puhuttu, miten oppilaiden osaamistasot voivat vaihdella merkittävästi kunnan koulujen välillä ja jopa luokan sisällä.

– Nämä asiat tiedostetaan myös valtakunnan päätäjien tasolla.

Jos on hyvä olla ja voi keskittyä työskentelyyn, se mahdollistaa paljon asioita oppimisen näkökulmasta, Kortelainen lisää.

Kaverit ovat tärkeitä

Kortelainen haluaa korostaa, että hän ei ole missään tapauksessa jättämässä kokonaan Keravaa taakseen, vaikka jossain vaiheessa sitten muuttaisi pois.

– Tulisin joka tapauksessa käymään Keravalla. Täällä on hyviä kavereita ja hyviä muistoja.

– Kerava ei unohdu. Haluan säilyttää siteet tänne.

Eikä Kortelainen ole unohtanut Rautavaaran kuntaa. Siellä hän käy hoitamassa metsiään.

– Siskoni asuu Rautavaaralla. Käyn hänen luonaan useamman kerran vuodessa.

Rautavaara on ollut Kortelaiselle tärkeä kotipaikka. Hänellä on kokemusta jo nuoruusvuosilta siitä, miltä tuntuu, kun mieli on jossain muualla kuin siellä,

missä fyysisesti asuu.

– Muutin Sonkajärvelle lukiota varten. Se oli henkisesti raskasta, kun ei ollut kavereita tai viihdykkeitä

Sonkajärvellä.

Kortelainen odotti lukioaikoinaan aina perjantaita, että hän pääsisi Rautavaaralle kotiin.

Sitten maanantaiaamuna oli palattava Sonkajärvelle.

Kiva elämä

Kortelainen ei halua hukata aikaansa turhanpäiväiseen, ja samalla hän kertoo löytävänsä aikaa, kun on jotain mielenkiintoista.

Kortelainen kertoo esimerkiksi tartzuneen viime kesänä auenneeseen tilaisuuteen tutustua keravalaisen Automaalaamo Jomarin toimintaan.

– Erilaiset hommat virkistävät mieltäni.

Tullin palveluksessa Kortelainen sai kouluttautua niin sanotusti talon sisällä ja hän tottui työn jatkuvuuden tunteeseen.

Kun työ tarjoaa tällaisen turvallisen lähtökohdan, niin sitten on helpompi keskittyä elämässään muihinkin asioihin.

– Sanontahan on, että "valtion leipä on pitkä, mutta kapea". Minulla ei ollut työn suhteen missään vaiheessa pelkoa, kun kaiken teki lain ja määräysten mukaan. Se oli vakituinen työ.

Työura ei vienyt liikaa voimia. Nyt eläkkeellä ollessaan Kortelainen haluaa nauttia monipuolisesti elämästä ja asua paikassa, joka tukee mahdollisimman hyvin tätä tavoitetta. ■

Kaupunginjohtaja Kirsi Rontu on huomannut keskusteluiden kautta, miten ylpeitä keravalaiset ovat kotikaupungistaan.

Kunnon kotikaupungissa on hyvä olla oma itsensä

Keravan kaupunginjohtaja Kirsi Rontu kertoo olevansa yksi keravalaisista. Mikä Keravalle vetää ja mikä pitää siellä, Kirsi Rontu?

Teksti Jouni Lampinen **Kuva** Sami Siilin

1) Millainen kaupunki Kerava on asukkaalleen? Vetovoimatekijät?

Kerava on kaupunki, jossa on hyvä elää sujuvaa arkea. Yhteisöllisyys on voimavaramme ja täällä asuu mukavia ihmisiä. Täällä palvelut, päiväkodit, koulut, harrastusmahdollisuudet ja luonto ovat lähellä. Kerava on eläväinen kaupunki, jossa on paljon kulttuuritapahtumia ja monipuoliset liikuntapaikat.

Kerava on myös rohkeasti eteenpäin katsova ja kestävästi kasvava kaupunki. Rakennamme kaupunkia, jossa lapset ja nuoret löytävät oman polkunsa, perheet viihtyvät ja yritykset menestyvät.

2) Mitä Kerava tekee saadakseen täältä kotoisin olevat ihmiset palaamaan?

Olen tavannut useita ihmisiä, jotka ovat lähteneet opiskelemaan tai töihin muualle ja palanneet myöhemmin takaisin. Heidän puheissaan toistuu usein samat asiat. Täällä viihtyy ja on helppo olla oma itsensä. Kerava tuntuu kodilta.

3) Miten ihmiset pidetään kaupungissa? Voivatko he vaikuttaa?

Ihmiset haluavat jäädä sinne, missä heidän on hyvä elää. Siksi katsoimme asioita asukkaan näkökulmasta ja kehitämme palveluja asukkaita kuunnellen.

Osallisuus on yksi Keravan kaupungin arvoista, joten meillä asukkaat voivat osallistua ja vaikuttaa oman kotikaupunkinsa kehittämiseen.

4) Miten sinä viihdyt Keravalla? Mikä sinulle on tärkeää Keravalla?

Kerava on minulle rakas kotikaupunki, jossa viihdyn todella hyvin. Olen yksi keravalaisista ja perheeni arki pyörii täällä, mikä on etu myös kaupunginjohtajan työtä ajatellen. Keravalla asuessani voin kohdata asukkaita epävirallisissa tilanteissa, kuten ruokakaupassa, kahvilassa tai harrastusten parissa. Olen myös oppinut tuntemaan omien lasteni kautta keravalaisia perheitä, mikä on avartanut näkemystäni siitä, millaista on lapsiperhearkki Keravalla. Arvostan erityisesti keravalaista yhteisöllisyyttä ja vehreyttä, jotka molemmat lisäävät arjen hyvinvointia.

Vapaaehtoinen pakkoliitos

Mäntyharjun ja Pertunmaan yhdistymissopimus pantiin kasaan ennätysajassa. Kunnanjohtaja ja kokemusasiantuntija Juho Järvenpää kertoo, että todellisia vaihtoehtoja ei lopulta ollut.

Teksti Tiina Isotalus ja Jyrki Liikka

Esitys kuntaliitosselvityksestä lävähti kunnanjohtaja **Juho Järvenpään** työpöydälle hänen kolmantena työpäivänään. Mäntyharjun kunnan asioihin tutustumisen sijaan hänen piti alkaa perehtyä Pertunmaan kunnan asioihin.

– Käytännössä ryhdyin selvittämään, miten liitos voisi tapahtua, kertoo Järvenpää.

Alkuvuonna 2024 Järvenpää kommentoi Itä-Häme-lehdelle, että Mäntyharju voi selvittää liitosta Pertunmaahan, mutta ei sitoudu siihen. Mahdollista olisi näet ollut, että prosessi raukeaa.

– Näköpiirissä ei lopulta ollut muita liitoskumppaneita. Jälkeenpäin voi arvioida, että kokonaistilanne ajoi kuntaliitokseen. Tosi-asiallisesti kyseessä oli pakkoliitos, vaikka valtuustot päättivätkin asiasta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kuntaliitos oli laatuaan ensimmäinen. Vaakakupissa painoi myös, että molemmat kunnat olivat saman hyvinvointialueen alueella.

Nopeaa toimintaa

Aikataulu oli tiukka. Helmikuun alussa 2024 alkoi varsinainen selvitystyö, käytännön asioiden kartoitus ja ohjausryhmätyöskentely. Erityisenä selvityshenkilönä toimi HTT, kuntatalouden asiantuntija **Eero Laesterä**.

– Yhdistymisluonnokset olivat käsissä maaliskuun lopussa. Välissä vietettiin vielä hiihtolomatkin. Kyseessä on varmaan Suomen ennätys kuntaliitosselvityksen nopeudessa, tuumaa Järvenpää.

Pertunmaa ehti olla toista kertaa valtionvarainministeriön arviointimenettelyssä.

Kunnan kaatoi lopulta negatiivinen valtionosuus. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen Pertunmaa maksoi valtiolle siitä, että he tuottivat kuntalaisille peruspalveluita. Viimeinen tilinpäätös oli miljoona euroa alijäämäinen.

Kuntaliitoksen yhteydessä maksettu yhdistymisavustus oli 5,5 miljoonaa euroa.

– Ensimmäiset neljä miljoonaa euroa menivät alijäämien kuittaamiseen. Käytännössä talouden haaste siirrettiin seuraavaan paikkaan, sitä Mäntyharjun kunta alkoi purkaa, Järvenpää sanoo. Uimahalleja tai muuta mukavaa ei liitosrahoilla siis saatu.

Ei lentäviä kananmunia

Yhdistymissopimus astui voimaan 1.1.2025. Pertunmaan 1600 asukasta yhdistettiin Mäntyharjun 5500 asukkaaseen.

Ensimmäisessä virassaan Järvenpää toimi Pertunmaan seurakunnan talouspäällikkönä. Luottamushenkilöt olivat siksi tuttuja entuudestaan, mikä helpotti yhdistymisprosessia.

Juho Järvenpää haluaa rakentaa luottamusta. Kuva: Jukka Laitinen

Järvenpää haluaa pitää visusti mielessään, että hän on yhden kunnan johtaja, ei kahden kunnan, ja kunnan nimi on Mäntyharju.

Hän haluaa häivyttää mahdolliset jakolinjat ainakin omasta päästään.

– Ne, jotka näkevät vain pilvilinnoja, pettyvät pahiten. Pessimistisimmät saattavat ilahtua. Jos jakolinjoja haluaa etsiä, niitä varmasti löytää.

Kananmunilla tai mädillä tomaateilla häntä ei ole heitetty.

– Liikun tasapuolisesti kunnan alueella. Käyn tapahtumissa, joihin kutsutaan. Pyrin rakentamaan kaikissa käännteissä luottamusta, Järvenpää lisää.

Päättävät elimet -podcast antaa äänen myös kuntaflenssereille, eli kuntien erilaisille vaikuttajille. Löydät sen Spotifystä, Apple Podcasts -palvelusta ja muilta alustoilta. Seuraa Päättävät elimet -podcastin sisältöjä ja tekemistä myös somessa.

Onko kunnanjohtajan pakko asua johtamassaan kunnassa?

Aika ajoin syntyy keskustelua siitä, tulisiko kunnan ylimpien virkajohtajien – tai ainakin kunnanjohtajan – asua johtamassaan kunnassa. Kyse on veroeuroista ja joidenkin mielestä myös kunnan ykkösketjun uskottavuudesta, kun puhutaan oman kunnan vetovoimasta.

I NÄKEMYS – ARJEN ASIAINTUNTIJA

Kuntajohtajat ry:n varapuheenjohtaja, Ulvilan kaupunginjohtaja Mikko Löfbacka, kärvistelevätkö kuntajohtajat asuinkuntansa kanssa useinkin?

– Kyllä tästä asiasta silloin tällöin keskustellaan, mutta ei sen takia sentään yleisesti kärvistellä.

Mistä se homma yleensä kiikastaa?

– Useimmiten kyse ei ole pelkästään kunnanjohtajan omasta asuinkunnasta vaan myös hänen perheensä ja muiden läheistensä asuinkunnasta.

– Aika herkeistä asioista puhutaan. Asumuseron vaatiminen työn vuoksi on työnantajalta aika kova vaatimus, jos kunnanjohtaja kykenee kuitenkin hommansa muutenkin hoitamaan.

Ymmärrätkö te niitä, jotka pitävät suotavana, että ainakin kyläpäällikkö asuu omassa kylässään?

– Ymmärrän toki. Taustalla on pitkä historia ja perinne kunnanjohtajan asumisesta kunnassaan.

– Ajat ja asenteet kuitenkin muuttuvat. Kunnanjohtajan on kyettävä luomaan työssään välttämättömät kontaktit kuntalaisiin ja muihin yhteistyötahoihinsa, asuipa hän sitten missä tahansa.

Ymmärrätkö te kunnanjohtajia, jotka eivät työpaikkakuntaansa syystä tai toisesta muuta?

– Ymmärrän, enkä esimerkiksi itse asu johtamassani kunnassa. Asumiseni ei ole herättänyt isompaa keskustelua, eikä se ole vaikuttanut työssäni suoriutumiseen. Työlleni on asetettu tavoitteita, jotka eivät ole sidoksissa omaan asuinkuntaani.

II NÄKEMYS – JURIDIIKAN ASIAINTUNTIJA

Kuntaliiton johtava juristi Ida Sulin, mitä laki sanoo kunnanjohtajan asumisesta – normipohjan ydin?

– Kuntalaki ei aseta kunnanjohtajalle erillistä asumisvelvoitetta. Hänen asumiskysymyksensä ratkeaa siis käytännössä tehtävän hoidon edellytysten ja mahdollisesti johtajasopimuksessa sovitun kautta – ei suoraan lain nojalla.

– Luottamushenkilöihin eli poliittisiin päättäjiin, sen sijaan, sovelletaan kuntalain vaalikelpoisuussääntelyä. Luottamushenkilön on asuttava siinä kunnassa, jossa hän tehtävänsä hoitaa.

Voiko kunnanjohtajan asuminen ja verojen maksaminen toisella paikkakunnalla johtaa edes periaatteessa luottamuspu- laan ja potkuihin?

– Kunnanjohtajan asema poikkeaa tässä muista viranhaltijoista. Kuntalain 43 § mukaan valtuusto voi irtisanoa kunnanjohtajan tai siirtää hänet muihin tehtäviin, jos hän on menettänyt valtuuston luottamuksen.

– Periaatteessa siis asumiseen liittyvät käytännön seuraukset voisivat tulla osaksi laajempaa luottamuksen arviointia, jos ne esimerkiksi tosiasiallisesti vaikuttaisivat virkatehtävien hoitamiseen. Kunnanjohtajan kohdalla kysymys on siis viime kädessä kokonaisarviosta ja valtuuston luottamuksesta, ei laissa säädetystä asumisvelvollisuudesta.

– Pelkkä asuminen toisella paikkakunnalla ja verojen maksaminen sinne ei kuitenkaan ole lainvastaista eikä itsessään kunnanjohtajan virkavelvollisuuden rikkomista.

III PYKÄLÄPEIKON LAKITÄRPI

- Perustuslaki 9 § – asuinpaikan valinta. Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Tämä perusoikeus kuuluu myös kunnan viranhaltijoille.
- Perustuslaki 125 § – virkanimityksen

perusteet. Julkisiin virkoihin nimitämisen yleisiä perusteita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Hakijan kotiosoite ei kuulu luetteloon.

- Kuntalaki 41 § – kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan valitsee valtuusto. Kunnanjohtaja on virkasuhteessa kuntaan, mutta hänen ei tarvitse olla kunnan asukas.
- Kuntalaki 42 § – johtajasopimus. Kunnan ja kunnanjohtajan on tehtävä johtajasopimus. Siinä voidaan sopia johtamisen edellytyksistä ja työn käytännöistä – mutta ei sivuutaa perusoikeuksia.
- Kuntalaki 43 § – luottamuksen menetys. Valtuusto voi irtisanoa kunnanjohtajan, jos tämä on menettänyt valtuuston luottamuksen. Pelkkä asuminen toisessa kunnassa ei ole hyväksyttävä syy luottamuspulaan.
- Kuntalaki 44 § – pormestari on poikkeustapaus. Pormestari on kunnan luottamushenkilö. Häneen sovelletaan luottamushenkilön yleisiä vaalikelpoisuusehtoja, joten hänen kotikuntansa on oltava kyseinen kunta.

IV PYKÄLÄPEIKON PUUJALKA-AFORISMI

Kunnanjohtaja saa nukkua naapurissa – kunhan ei nuku virassaan.

ARI MÖLSÄ
ari.molsa@oikeusjuttu.fi

Kirjoittaja on Yle Uutisten ja A-studion entinen pitkäaikainen oikeustoimittaja ja Kuntalehden avustaja. Koulutukseltaan hän on varatuomari.

Kun omaiset eivät järjestele hautaamista, kunta ottaa vastuun

Kunnalla on vastuu huolehtia hautausjärjestelyistä, jos kukaan muu ei sitä tee, muistuttaa Kuntaliiton johtava juristi Ida Sulin.

Kunnan viimesijainen vastuu huolehtia vainajan hautaamisesta nojaa hautaus-toimilakiin (457/2003). Vastuu ei ole uusi, mutta se on noussut esiin erityisesti hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, kun sosi-aali- ja terveydenhuollon tehtävät siirtyivät hyvinvointialueille ja kunnan rooli asiassa alkoi näyttäytyä aiempaa epäselvempänä. Samaan aikaan yksin asuvien määrä on kasvanut, mikä on lisännyt tilanteita, joissa kukaan omainen ei huolehdi hautausjärjestelyistä.

HAUTAUSTOIMILAIN 23 §:N MUKAAN hautausjärjestelyistä huolehtii ensisijaisesti se, jonka vainaja on eläessään erikseen toivonut hoitavan asian. Toissijaisesti vastuu on leskellä, avopuolisolla tai lähimillä perillisillä, ja kolmanneksi jollakin muulla vainajalle läheisellä henkilöllä. Jos kukaan näistä ei huolehdi järjestelyistä, vastuu siirtyy vainajan kotikunnalle tai, jos kotikuntaa ei ollut, asuinkunnalle. Jos hautauksen on hoitanut muu kuin kuolinpesän osakas, hänellä on oikeus saada kulunsa korvatuksi pesän varoista.

Jos omaiset eivät hautausjärjestelyitä edistä, velvollisuus hautauksen järjestämiseen on kunnalla. Laki ei ota kantaa siihen, kenen tehtävä on selvittää, onko vainajalla omaisia. Sukuselvityksen voi teettää kunta, edunvalvoja tai joku muu taho. Kunnalla on laki väestötietojärjestelmästä (661/2009) 29 §:n perusteella oikeus maksuttomaan sukuselvitykseen sekä kirkon aluerekistereistä

että väestötietojärjestelmästä. Sukuselvitys tehdään yleensä vainajan vanhempiin asti, jotta mahdolliset perilliset saadaan selvitettyä.

KUOLINVIESTIN VÄLITTÄMINEN OMAISILLE ei lähtökohtaisesti ole kunnan tehtävä, vaan siitä huolehtii yleensä hoitolaitos, sairaala, poliisi tai sosiaalityöntekijä. Kunnan rooli kytkeytyy vasta myöhempään vaiheeseen, jos ilmenee, ettei kukaan omaisista ole ryhtynyt hoitamaan hautausjärjestelyitä tai omaisia ei löydy lainkaan.

Jos sukuselvityksessä ei löydy perillisiä, kuolemasta ilmoitetaan Valtiokonttorille, joka valtuuttaa alueellisen sopimuspesänhoitajan hoitamaan kuolinpesää. Kunnan hautauskuluihin liittyvät kustannukset ilmoitetaan pesänhoitajalle merkittäväksi perukirjaan ja maksatusta varten. Pesänhoitaja huolehtii siitä, että kunnan hautauskustannukset maksetaan pesän varoista ensisijaisina.

Jos perillisiä löytyy, he vastaavat ensisijaisesti pesän selvittämisestä ja heitä voidaan ohjata oikeusaputoimistoon. Jos perilliset kieltäytyvät kokonaan, kunta voi hakea käräjäoikeudelta pesänselvittäjän määräämistä kuolinpesälle. Tähän tehtävään kunta voi myös esittää omaa viranhaltijaansa. Myös näissä tilanteissa pesänselvittäjä vastaa kunnan kustannusten maksatuksesta kuolinpesän varoista.

Hyvinvointialueen rooli rajautuu tilanteisiin, joissa kuolinpesä on varaton.

HYVINVOINTIALUEEN ROOLI rajautuu tilanteisiin, joissa kuolinpesä on varaton. Varatomalle kuolinpesälle voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömiin hautauskustannuksiin. Tuki myönnetään kuolinpesälle, ei kunnalle. Hyvinvointialueella on toimivalta päättää, mitä hautaukseen kuuluu ja miten tuki maksetaan. Käytännössä tuella katetaan tavanomaiset kustannukset, kuten arkku, kuljetus, hautapaikka ja vaatimaton siunaustilaisuus.

Kunnan ja hyvinvointialueen on syytä toimia yhteistyössä, jotta vastuunjako pysyy selkeänä.

Ida Sulin
Kirjoittaja on Kuntaliiton johtava juristi.

Vad händer i kommunerna?

**Läs mera,
det lönar sig.**

Alltid.